

Kunst som drivkraft for byutvikling

- *En studie av beslutningsprosessen om etablering av Kunstsilo i*

Kristiansand

Anbjørn Finnvik

Masteroppgave i Statsvitenskap og ledelse

Fakultet for Samfunnsvitenskap, 2020

Forord

Denne masteroppgaven representerer for meg det som for nå er et foreløpig slutt punkt for en lengre studietid. For min del har dette vært en lang periode av mitt liv ettersom omstendigheter, min egen nysgjerrighet, personlige utvikling og fagforståelse har gjort meg stadig mer interessert i fagfeltet. Arbeidet med denne oppgaven har tatt totalt sett hatt en varighet på om lag ett og ett halvt, fra første ide til endelig innlevering, dels som følge av den pågående situasjonen med Covid-19 pandemien, men også med et ønske om å kunne gi oppgaven den oppmerksomheten og analysen som materialet fortjener. Jeg føler at jeg har utviklet meg skriftlig og analytisk gjennom oppgaven, og nå opparbeidet meg innsikt og ferdigheter gjennom arbeidet med to tidligere bacheloroppgaver, i henholdsvis musikkteknologi og statsvitenskap, og nå til slutt masteroppgaven i statsvitenskap.

Oppgaven ville ikke vært mulig uten støttespillere, hjelpere og informanter. Jeg vil først og fremst takke mine veiledere ved Universitetet i Agder, Charlotte Kiland og Gjermund Haslerud, som både har veiledet meg i valg av tematikk, og har tatt tid fra sine travle hverdager som studieprogramledere og den hektiske situasjonen som universitetet har vært i, året forut for innlevering. Jeg vil også takke alle informanter som så villig har satt av tid for å delta i studien og delt sine refleksjoner og erfaringer. Ikke minst vil jeg takke familien min og venner som har støttet meg gjennom prosessen, uten dere ville ikke oppgaven vært mulig. Valg av tema for min del var en prosess, ettersom mange temaer innenfor statsvitenskap har fanget interessen min. Til slutt falt valget på studien av en kommunal beslutningsprosess av en byutviklingssak, den såkalte «kunstsilo»-saken. Det har vært svært interessant å studere en beslutningsprosess i dybden, som har vekket så stor nasjonal og lokal medieoppmerksomhet og debatt. Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg forhåpentligvis bidratt til å belyse beslutningsprosessen på en måte som kan bidra med økt innsikt i og kunnskap om viktige sider ved lokaldemokratiske prosesser.

Anbjørn Finnvik

Vassøy, 1. desember 2020.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Kapittel 1 - Introduksjon.....	5
1.1 Innledning – bakgrunn for valg av tema og problemstilling.....	5
1.2 Problemstilling.....	6
1.3 Case og kontekstbeskrivelse	6
Kapittel 2 - Teori.....	9
2.1 Å tilnærme seg studie av politiske beslutninger og beslutningsprosesser	9
2.1.1 Å studere beslutningsprosess som en politisk syklus.....	9
2.1.3 Aktiverings- og defineringsfaser i beslutningsprosesser	14
2.2 Beslutningsprosess som analytisk problemløsning	16
2.3 Beslutningsprosess som interessehevding og forhandling	19
2.4 Beslutningsprosess som produkt av tilfeldigheter og sammenfall i tid	22
2.4.1 Strømningsteori.....	22
2.4.2 Mulighetsvindu og policyentreprenører	23
2.5 Det analytiske resonnementet oppsummert	25
Kapittel 3 - Metode	28
3.1 Case studie design og prosess-spring.....	28
3.2 Valg av informanter.....	29
3.3 Datainnsamlingen.....	30
3.3.1 Rekruttering av informanter	31
3.3.1 Semi-strukturert intervju.....	31
3.3.2 Intervjuets oppbygning	33
3.3.3 Spørsmålsformulering	34
3.3.4 Dokumentanalyse.....	35
3.4 Forforståelse.....	36
3.5 Analyseprosessen	36
3.6 Overførbarhet av resultater	38
Kapittel 4 - Beslutningsprosessens forløp	39
4.1 Empirikapittelets oppbygning	39
4.2 Situasjonsbildet i kommunen forut for beslutningsprosessen om Kunstsilo	40
4.3 Agendasetting	42
4.3.1 Ideen om kunstsilo tar form	42
4.3.2 Initiativet fra ekstern kunstsamler og investor	43

4.3.2 Tidlige møter: Agendaen utformes	44
4.3.3 Offentliggjøring av Tangen-samlingen i Fædrelandsvennen.....	46
4.4 Vedtaksformulering.....	46
4.4.1 Arbeidsgruppens tidlige arbeid	46
4.4.2 En kobling mellom SKMU og AKO-samlingen kommer i fokus.....	47
4.4.3 Siste møter i arbeidsgruppen	48
4.4.4 Overgang fra arbeidsgruppe til styringsgruppe.....	49
4.5 Beslutningsfasen	51
4.5.1 Skisseprosjekt og driftsgaranti	51
4.5.2 Partipolitisk motstand hos opposisjonen i fylkestinget	52
4.5.3 Innlegg på sosiale medier og interpellasjoner fra opposisjon i beslutningsprosessens siste fase	53
4.5.4 Tilspisning av den politiske debatten	56
4.5 Oppsummering av beslutningsprosessen om kunstsilo	57
Kapittel 5 - Drøfting.....	60
5.1 Nøkkelaktører, politiske entreprenører og mulighetsvindu	60
5.2 Analyse av agendasettingsfasen	61
5.3 Analyse av vedtaksformuleringsfasen.....	64
5.4 Analyse av beslutningstakingsfasen	66
5.5 Oppsummert drøfting	69
Kapittel 6 - Konklusjon	70
Litteraturliste.....	72
Vedlegg.....	77

Kapittel 1 - Introduksjon

1.1 Innledning – bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Tematikken i denne studien omhandler beslutningsprosesser og hvordan lokalpolitiske saker blir satt på den politiske agendaen, og utspiller seg frem til endelig politisk vedtak. Særlig interessant er det å undersøke hvilke aktører som opptre med agenda settingsmakt og hvordan en kommunal administrasjon og lokale folkevalgte opplever beslutningsprosessers forløp i svært omdiskuterte og kontroversielle saker som påkaller stor medieoppmerksomhet og mye «støy». For å undersøke dette nærmere, vil studien ta for seg beslutningsprosessen knyttet til en bestemt sak i en utvalgt kommune, Kristiansand kommune. Beslutningsprosessen som skal undersøkes dreier seg om et vedtak knyttet til etableringen av et nytt kunstmuseum, den såkalte «Kunstsilo»-saken. Saken har skapt stor debatt og medieoppmerksomhet både nasjonalt og lokalt, og har i en rekke sammenhenger blitt beskrevet som polarisert og kontroversiell. Hva saken egentlig dreier seg om er ikke umiddelbart åpenbar. Men det politiske vedtaket omhandler byutvikling og bystyrets beslutning om å plassere kunst i en gammel verneverdig kunstsilo, lokalisert på Odderøya rett ved Kristiansand sentrum og Kristiansand havn. Ombyggingen er budsjettet til 610 millioner kroner.

Ved å undersøke og gå i dybden på en slik beslutningsprosess er ambisjonen å bidra til økt kunnskap om det komplekse og dynamiske samspillet som utspiller seg mellom beslutningsaktører på kommunalt nivå. Studien tar nærmere for seg hvordan beslutningsprosesser som omhandler kontroversielle saker forløper, og hvordan beslutningstakere forholder seg til stor grad av kompleksitet med mange involverte aktører (både interne og eksterne), tiltagende medieoppmerksomhet og en svært polarisert debatt, og hvordan de opplever at dette påvirker saksforløpet og deres roller i en beslutningsprosess. Folkevalgte må i økende grad forholde seg til sosiale medier (Sveen, 2017), større mangfold av involverte aktører (Jacobsen 2007) og større grad av informasjonsmangfold og kompleksitet i saker (Head & Alford 2015), i tillegg til at eksterne aktører tenderer til å spille en stadig viktigere rolle i lokale utviklingssaker (Falleth, Hanssen & Saglie 2008). Dette berører på mange måter klassikeren Woodrow Wilsons ideer om hvordan forvaltningen bidrar til et godt styresett og et godt samfunn (Rothstein & Toerell 2012) og kan knyttes til spørsmål om ulike sider ved lokalde-

mokratiet og lokalforvaltningens faglige kvalitet; eksempelvis beslutningsgrunnlaget for politiske vedtak, politiske beslutningsprosessers styrbarhet, befolkningens muligheter for innsyn og påvirkning, folkevalgtes legitimitet.

Studien tar et beslutningsteoretisk utgangspunkt, der beslutningsprosessen skal beskrives gjennom ulike sekvenser; fra agendasetting, til vedtaksformulering til endelig vedtak. Deretter fortolkes beslutningsprosessen gjennom tre overordnede teoretiske tilnærminger; 1) en rasjonell tilnærming der antagelsen stor grad av styring og kontroll med prosessen fra agenda til saksutredning og formulering frem til vedtak, 2) en politisk tilnærming basert på en antagelse om en beslutningsprosess preget av stor grad av forhandlinger og maktkamp og krevende diskusjoner i politiske organ, og 3) en tilfeldig tilnærming hvor antagelsen er en mer uoversiktlig og kaotisk beslutningsprosess, der mange og skiftende aktører kommer inn og ut av prosessen frem til endelig vedtak.

Motivasjonen for valg av tema, problemstilling og case en faglig interesse for politiske institusjoner og prosesser og for hvordan politiske beslutninger på kommunalt nivå kommer i stand. Gjennom en prosess studie skal beslutningsprosessen forsøkes rekonstrueres for å avdekke viktige faktorer som kan bidra til å forklare beslutningsprosessens forløp og hvordan endelig vedtak om kunstsilo kom i stand. Det reiser flere viktige spørsmål knyttet til hvilke aktører og arenaer som fremstår som sentrale i prosessen, hvordan saken om kunstsilo kom på den politiske agendaen, og hvordan involverte aktører reflekterer om beslutningsprosessens forløp frem til endelig vedtak.

1.2 Problemstilling

Følgende problemstilling skal undersøkes i denne studien:

Hvordan kan beslutningsprosessen som ledet til frem vedtak om Kunstsilo beskrives og forklares?

1.3 Case og kontekstbeskrivelse

Casen i denne studien omhandler selve beslutningsprosessen knyttet til et politisk vedtak i bystyret i Kristiansand kommune i 2016. Vedtaket innebar etableringen av et nytt kunstmuseum, Kunstsilo, og ombygging av en gammel kornsilo på Kristiansand havn. Kunstmuseet

skal, i tillegg til temporære kunstsamlinger, huse to kunstsamlinger; en eksisterende samling til Sørlandets Kunstmuseum (SKMU) og en ny kunstsamling donert av en privat investor; Nicolai Tangen (nåværende oljefondsjef) som er en av verdens største samlinger av nordisk, modernistisk kunst fra perioden 1920-1990. Ambisjonen er at Kunstsilo skal fungere som regionalt kraftsenter for kunst og kunstnere i regionen. Samtidig er ambisjonen å utvikle dette til et museum av nasjonal betydning med et så høyt nivå at kunstsamlingene skal skape oppmerksomhet internasjonalt.

Økonomisk har prosjektet en kostnadsramme på 610 millioner, og er basert på finansiering fordelt mellom ulike aktører. Kulturdepartementet bidro totalt med 175 millioner kroner i 2018, AKO Kunststiftelse bidro med 110 millioner, Cultiva, som er en stiftelse i Kristiansand som utdeler støtte til kunst og kulturprosjekter i Kristiansand kommune bidro med 100 millioner kroner totalt, og 110 millioner fra AKO-kunststiftelse som var grunnlagt for prosjektet. Videre finansiering ble gjort gjennom 80 millioner i lån, salg av eksisterende lokaler for 25 millioner kroner, private aktører og sponsorer bidro med 30 millioner kroner, Vest- og Aust-Agder fylkeskommuner bidro totalt sett med 30 millioner kroner (Sørlandets Kunstmuseum 2018).

Siloen i Kristiansand ble bygget av Christiansands Møller i 1936 og er lokalisert ved Kristiansand havn. Siloen ble tegnet av Arne Kosmo og Sverre Asland, anerkjente representanter for funksjonalismen som arkitektonisk stil, og bygget fikk tildelt Houens Fonds Pris for god arkitektur i 1939. Siloen beskrives som et landemerke med både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi, som har ført til at Kristiansand kommune ved flere anledninger har hatt politiske diskusjoner for å vurdere alternative bruksområder for siloen.

Ombyggingen av Kunstsiloen innebærer store offentlige investeringer. Diskusjonen og debatten har derfor handlet om forkjempere og motstanderes syn på om denne investeringen vil bidra til «et løft» for byen eller ikke, om disponeringen av kommunens tomteareal, om kommunale og fylkeskommunale midler heller burde vært brukt på andre formål enn kunst- og kulturinvesteringer, og om selve saksutredningen og beslutningsprosessen har fulgt gjeldende lovverk og demokratiske spilleregler.

Tidsmessig er studien avgrenset til perioden 2015 til 2019. Innenfor denne tidsperioden ble saken også en viktig politisk sak i valgkampen og lokalvalget i 2019. I samme periode pågår spørsmålet og de politiske debattene rundt kommunesammenslåingen mellom de tre

kommunene Kristiansand, Songdalen, og Søgne, en sammenslåing vedtatt i Stortinget i juni 2017. I tillegg foregikk kunstsilo-saken innenfor en periode hvor to andre svært debatterte saker pågikk; spørsmålet om flyttingen av Kristiansand havn og ombyggingen av et nytt veisystem for å gi bedre adkomst til ferjeterminal, jernbanestasjon, containerhavn, og til sentrum. Imidlertid faller både lokalvalget, kommunesammenslåingen og disse to andre svært omdiskuterte og politiske debatterte sakene utenfor denne studien. Det er allikevel saker som er viktige å nevne og som indikerer at den studerte fireårsperioden dekker et tidsrom med svært mange politisk debatterte og betente saker.

Kapittel 2 - Teori

I dette kapitlet presenteres det teoretiske rammeverket som skal bidra til å beskrive og forklare beslutningsprosessen som ledet frem til endelig vedtak om Kunstsilo i Kristiansand. Den første delen tar utgangspunkt i beslutningsteori som beskriver beslutningsprosess gjennom ulike stadier, den andre delen tar utgangspunkt i tre ulike tilnærminger for å forklare prosessen som ledet frem til endelig vedtak; en rasjonell tilnærming, en politisk tilnærming, og en tilfeldig tilnærming. Ved å benytte en såkalt utfyllende strategi (Roness 1997, s. 102) åpnes det opp for ulike fortolkninger i analysen av det empiriske materialet. Det bidrar til å fremheve ulike sider ved beslutningsprosessen som undersøkes, og gir flere analytiske muligheter i bearbeidelsen av data. Samlet sett antas dette å øke mulighetene for bedre å avdekke og forstå kompleksiteten beslutningsprosessen.

2.1 Å tilnærme seg studie av politiske beslutninger og beslutningsprosesser

I utformingen av offentlig politikk dreier det seg i hovedsak om å utforme politiske beslutninger for hvordan samfunnet skal organiseres. Jacobsen og Thorsvik (2016) definerer en beslutning som et valg mellom ulike alternativer, der valget innebærer en forpliktelse til handling. Det sistnevnte innebærer at det eksisterer en forventning om at beslutninger som blir tatt vil bli fulgt opp med handling. Beslutninger kan også betraktes som det endelige utfallet av en prosess (Jacobsen & Thorsvik 2016, s.308). De definerer beslutningsprosess på følgende måte; «Med beslutningsprosess mener vi hele rekken av handlinger eller vurderinger som fører frem til vedtak (intensjoner) og iverksetting (handling) av en beslutning» (Jacobsen og Thorsvik 2016, s.308). I denne studien rettes fokuset mot selve beslutningsprosessen og hvordan ulike steg i utformingen av offentlig politikk påvirker det endelige saksutfallet. Selve iverksettingen og evalueringen av vedtaket faller dermed utenfor denne studiens fokus.

2.1.1 Å studere beslutningsprosess som en politisk syklus

Et inntak til å studere beslutningsprosesser er gjennom det som blir omtalt som «policy-cycle model» (Howlett et al 2009: 12-13) som beskriver en beslutningsprosess gjennom hvor vi er opptatt av de tre første fasene. Som det kommer frem av figur nr.1 er det i de første tre stegene man avgjør hva som kommer på beslutningstakernes agenda, hvordan dette eventuelt

skal løses, og til slutt hvilken beslutning som skal tas og hva slags politikk som skal settes ut i live. Å studere de ulike delene av policy-syklusen nærmere, er viktig både for å drive jevnlig kontroll med systemets funksjoner, og for å gjøre medlemmene i et samfunn bevisst på hva som avgjør beslutninger som tas fortløpende. Det å få en sak på den offentlige politiske agendaen krever tid og arbeid. Om en gruppe med hell klarer å komme med den vinnende beskrivelsen av et politisk problem, vil de derfor ha desto større hell med å fremme sin løsning på problemet. Det er det agendasetting i policy-syklusen innebærer: å rette fokus mot et bestemt problem og samtidig vinkle problemforståelsen på en bestemt måte slik at den ønskede løsningen blir svaret på problemet (Birkland 2005: 110). På denne måten henger de tre første stadiene i policy-syklusen sammen. Det mer formaliserte studiet av politiske beslutningsprosesser ble viktigere innen offentlig politikk i løpet av 1900-tallet. Lasswell (1956) var en av de tidligste teoretikerne som beskrev politiske beslutningsprosesser, og da som faste hendelsesforløp som er enkle å planlegge. Han har en forståelse av politiske prosesser og mennesker som rasjonelle og forutsigbare. Dette fungerer kanskje bedre som idealtipe enn realistisk beskrivelse av politikken. Charles Lindblom (1959) representerer en videreutvikling av denne modellen med sitt inkrementelle perspektiv. Ifølge Lindblom tas alle beslutninger gjennom små stadige justeringer av eksisterende politikk, hvor beslutningstakerne fører nåværende politikk basert på tilbakemeldinger fra omgivelsene (Lindblom 1959: 81-82; Birkland 2005: 216). Det inkrementelle perspektivet fremstår som mer virkelighetsnært og pragmatisk i generelt organisasjonsarbeid, men tar ikke høyde for store og plutselige endringer man ofte finner i den politiske virkeligheten.

Den politiske syklusen formulerer og setter system på hvordan man utformer politiske vedtak, samt hvordan livssyklusen til et vedtak kan sees. For studiens hensyn er dette nyttig som et verktøy for å evaluere via disse fasene og å se hvordan idealet passes opp mot det realistiske bildet. Howlett, Ramesh og Perl (2009) er særlig opptatt av å forstå beslutningsprosesser i studier av politiske prosesser. De beskriver den politiske syklusen som en måte å kategorisere ulike stadier i en beslutningsprosess på.

Howlett, Ramesh og Perl ser på aktørers involvering i ulike faser av prosessen og hvordan ulike faser aktualiserer ulike aktører. Eksempelvis at man som politiker kan ha mindre direkte innflytelse på agendasetting og vedtaksformulering enn i selve vedtaksfasen, mens administrasjonen kan ha større politisk innflytelse i disse fasene. Et annet eksempel er

hvordan aktører kan endre roller i ulike faser av beslutningsprosessen. Her trekker de frem hvordan en interesseorganisasjon kan fungere som initiativtaker i en agendasettingsfase, men i større grad fungere som en informerende og konsulterende aktør i en vedtaksformuleringsfase. Resonnementet deres er at ulike faser eller stadier av beslutningsprosessen kan aktivere ulike aktører og involverte aktørers roller kan variere i de ulike stadiene.

Først er det det politiske samfunnet som er involvert i agendasetting, hvor alle aktører kan ha mulighet for involvering avhengig av forslaget som fremsettes og hvilke drivkrefter som ligger bak det. Vedtaksformulering reduserer de involverte aktørene fra universet til det som blir kalt det politiske undersystemet, og diskuterer og omhandler problemer tilknyttet forslaget, Undersystemet er sammensatt kun av de aktørene med tilstrekkelig kunnskap eller med essensielle ressurser for å kunne delta i detalj i denne delen.

Deretter er det de offentlige beslutningstakerne som er involvert. Dette kan være eksempelvis være folkevalgte politikere eller byråkrater avhengig av situasjonen, mens man etter dette stadiet går tilbake til Undersystemet og Universet i videre bearbeidelse, som vist i skjemaet under. I denne studien er beslutningsprosessen avgrenset til de tre første stadiene forut for iverksetting. Det er med andre ord fasene frem til selve vedtaket som undersøkes. Howlett et al (2009) sitt resonnement tar utgangspunkt i fem faser, der fjerde fasen er iverksetting og femte fasen evalueringsfasen.

Den politiske syklusen som modell er som et rammeverk for analyse av offentlige beslutningsprosesser. Modellen beskriver beslutningsprosessen gjennom flere stadier og dimensjoner gjennom å dele det opp i stadier og understadier, som hver for seg kan studeres og analyseres. Modellen åpner også for en analyse av rollene ulike aktører spiller i forskjellige stadier av en beslutningsprosess. Kritikken mot en slik en modell er at politiske beslutningsprosesser fremstår veldig systematiske og lineære, og langt fra hvordan faktiske beslutningsprosesser i kommuner foregår. Til tross for en veldig forenkling bidrar likevel modellen til et interessant inntak som analytisk ramme for å undersøke beslutningsprosesser mer inngående. Inndelingen i de ulike stadiene gjenspeiler en form for forventet systematikk selv om det i realiteten ikke alltid vil være så lineære prosesser som modellen fremstiller.

Tabell nr. 1 Oversikt over stadier og aktører i den politiske syklusen

Stadier i den politiske syklusen	Viktige involverte aktører
----------------------------------	----------------------------

1. Agendasetting	1. Det politiske samfunnet <ul style="list-style-type: none"> • <i>Borgere</i> • <i>Politikere</i> • <i>Interesseorganisasjoner</i> • <i>Administrasjon</i> • <i>Ekspertter</i> • <i>Lobbyvirksomhet</i>
2. Vedtaksformulering	2. Det politiske undersystemet <ul style="list-style-type: none"> • <i>Administrasjon</i> • <i>Politikere</i> • <i>Interesseorganisasjoner</i> • <i>Ekspertter</i> • <i>Aktører med relevante ressurser</i>
3. Beslutningstaking	3. Offentlige beslutningstakere <ul style="list-style-type: none"> • <i>Folkevalgte politikere</i> • <i>Byråkrater</i>

Agendasetting som del av den politiske syklusen er kanskje den viktigste delen av syklusen. Den dreier seg om måtene man ser at problemer oppnår eller ikke oppnår oppmerksomheten og bearbeidelsen i offentlige instanser. Hvordan dette stadiet håndteres vil, som påpekt av Howlett, Ramesh og Perl (2009) ha avgjørende påvirkning på den videre behandlingen og utfallet. Agendasetting innebærer det å gjenkjenne noe som et problem som krever offentlig oppmerksomhet, og hvordan dette blir videreformidlet og presentert. Ikke alle problemer vil få denne oppmerksomheten og havne på agenda, men de som blir det blir offentlige problemer heller en private eller sosiale problemer, og dermed med potensiale til å få handling og vedtak fra det offentlige. Agendasetting inkluderer – som nevnt over, et potensielt stort spekter av aktører, og kan komme fra aktører som driver alt fra lobbyvirksomhet til protesttog og grasrot aktivisme, som forsøker å fange oppmerksomheten til aktører som kan føre problemene videre inn i sirkelen og inn på formell agenda.

Howlett, Ramesh og Perl (2009) viser videre at i *vedtaksformulering* som andre fase ser man på hvordan eksempelvis administrasjonen og arbeidsgrupper, setter sammen og utarbeider forslag til vedtak. Detaljene som utarbeides vil her være essensielle for det videre arbeidet. Når administrasjon eller de folkevalgte i en kommune eller annen offentlig instans har anerkjent et problem og nødvendigheten av å gjøre noe med det, er saken inne på den formelle agendaen i en offentlig instans. Deretter er involverte aktører forventet å bestemme hvordan en skal handle videre, og detaljene her vil kunne være avgjørende for den offentlige beslutningstakingen, så vel som for utfallet av prosessen.

For eksempel vil man i formuleringen gjennomgå ordlyden i et gitt vedtak, og luke ut forskjellige problematiske områder innen vedtaket som kunne få vedtaket nedstemt. Man skaffer til veie nødvendig dokumentasjon for å utredningsarbeidet og saksgrunnlaget og sannsynligheten for at saken er gjennomførbar, kostnadene realistiske etc., før det legges frem for folkevalgte. I den forstand vil formuleringen og detaljene i formuleringen spille en stor rolle for videre saksgang, spesielt om vedtaket har konkurranse av andre forslag til vedtak som omhandler samme sak eventuelt konkurranse av andre krevende saker som er under utredning og behandling. Prosessen involverer i hovedsak å finne og vurdere forskjellige løsninger til politiske problemer, så vel som å vurdere alternativer til saken. Forslagene kan komme inn fra selve agendasettingsprosessen, ettersom både et problem og løsning kan settes på agendaen, eller alternativer kan oppstå etter at saken havner på agendaen.

Uansett blir de alternativene som blir presentert til aktørene begrenset ut ifra saksbehandlingens relevans på dette tidspunktet, før det blir videresendt til beslutningstakere som en formell sak. Denne fasen i politikk sirkelen er preget av risikovurdering og det å gå inn å vurdere fordeler og ulemper med de forskjellige alternativene. Vedtaksformulering trenger ikke nødvendigvis være en ensidig prosess, med kun en gruppe aktører. Det er muligheter for at flere grupper av aktører er involvert, enten i samarbeid med eller i opposisjon til hverandre. Formuleringen trenger heller ikke å ha en klar definisjon av problemet, eller nødvendigvis at aktører involvert i formuleringen har hatt mye kontakt med påvirkede grupper.

De spesifikke aktørene involvert i formuleringsfasen er ikke nødvendigvis en del av byråkratiet, men dette er det vanligste. Formulering og reformulering kan strekkes over lengre tid uten at det nødvendigvis blir nok støtte for forslaget, og det er ofte mulighet for

de aktørene som har nederlag i prosessen å forsøke å bruke appell, og man vil alltid ha vin- nere og tapere.

Beslutningstaking som tredje fase i den politiske syklusen omhandler de prosessene som behandles blant folkevalgte avstemminger i en sak, og som vil bli bestemmende for det endelige vedtaket - etter som revideringer og endringer kan kreves og gjentatte voteringer kan bli nødvendige- samt tilleggsforslag kan legges til. Howlett, Ramesh og Perl (2009) utdy- per hvordan denne beslutningstakingen foregår hvor en, flere, eller ingen av de debatterte alternativene fra de første to stadiene av sirkelen blir godkjent som den offisielle handlings- planen. Disse beslutningene produserer vanligvis formelle eller uformelle uttalelser om in- tensjon om hvorvidt å ta eller ikke foreta handlinger slik som endringer i lov- og regelverk, iverksetting av prosjekter, skrinlegging av en sak, opprettelse av kommisjoner og utvalg, og videre utforskning av en sak.

2.1.3 Aktiverings- og defineringsfaser i beslutningsprosesser

Gjennom aktiverings- og deaktiveringfaser bygger Olsen (1993) videre på dette resonne- mentet, og ser på hvordan beslutningsmuligheter samler problemer, løsninger og deltakere. Dette bygger Olsen på to antakelser. For det første er alle deltakere i en enkeltsak en såkalt deltids-deltaker, der ser saker sjeldent blir såpass store at en person gir saken all sin opp- merkksomhet. Han påpeker at for deltakere er tid en knapphetsressurs, og dermed kan for- skjellige beslutningsprosesser konkurrere med hverandre. Det er derfor ikke alltid åpenbart hvilke problemer, løsninger, deltakere og oppfatninger som kan knyttes til en beslutning (Ol- sen 1993:85-86). For det andre er beslutningsmuligheter stimulerende for organisasjoner på flere vis, ettersom organisasjoner har funksjoner utover problemløsning. De fungerer også som arena for læring. Dermed er det ikke gitt at det kun er problemer som søker etter løs- ninger. Løsninger kan også søke etter problemer.

Olsen (1993) differensierer derfor mellom aktiveringsprosesser og defineringsprosesser. Ak- tiveringsprosessen fastlegger hvor mange og hvilke typer deltakere som deltar i beslutnings- prosessen og blir aktivisert og hvor stabilt deltakelsesmønster forblir og arbeidsfordeling mellom deltakere. Aktiveringsprosessen foregår når aktører kommer på banen i en beslut- ningsprosess og blir aktive i den.

Defineringsprosessen klargjør hvilke problemer og løsninger som er relevante og hvilket meningsinnhold aktørene tillegger en beslutning. Defineringsprosessen legger også inn stabilitet i saksdefinisjonen, samt forskjeller i oppfatninger av tillit, lojalitet og aksept.

Aktivisering og definering henger sammen, der aktivisering påvirker definering av politikk. Med andre ord har deltakere som blir aktivert betydning for hvordan en løsning blir definert. Og motsatt, hvilke løsninger som kommer på dagsorden kan avgjøre hvilke deltakere som bli aktivert. Olsen fremhever at beslutninger ikke kan betraktes som isolerte hendelser, og at de må derfor sees i lys av den aktuelle konteksten de inngår i. Dette innebærer at en beslutningsprosess vil være preget av tidligere og andre beslutninger og hendelser.

I organisatorisk sammenheng er man i noen grad avhengig av rutiner, som reduserer antall beslutninger som aktivt må gjøres i det daglige liv, ikke ulikt de rutiner man opparbeider seg på et personlig plan i dagliglivet. Det innebærer gjerne at beslutninger følger etter hverandre i tid. Med andre ord, beslutninger man har fattet på et tidligere tidspunkt og hvordan disse ble håndtert kan påvirke beslutninger på et senere tidspunkt. Beslutninger og håndteringen av beslutninger som nærmest blir rutinert på organisatorisk plan kan føre til det som betegnes som sti-avhengighet eller 'path dependency' (Christensen m. fl. 2015). Sti-avhengighets teori omhandler i dette tilfellet hvordan en kommune innarbeider noen praksiser og rutiner for hvilke arenaer eller organ og hvilke aktører som innlemmes i beslutninger av en gitt type. Dette kan også føre til at tidligere beslutninger og bestemte satsninger tidligere blir styrende for kommende vedtak, såkalte «lock in» situasjoner (ibid). For å bryte ut av en slik «lock-in» situasjon kreves det kreativitet i form av evne til å se nye muligheter, samt makt til å bryte ut av de faste sporene. Men stiavhengighet og lock-in trenger ikke nødvendigvis være negativt. Organisasjoner kan lene seg på innarbeidede praksiser og rutiner i ulike situasjoner. Denne graden av sti-avhengighet sikrer en viss stabilitet og kan være uttrykk for at virksomheten har funnet en god måte å jobbe på og dermed et resultat av læring (Jacobsen og Thorsvik 2013). Men det kan også føre til at aktører som ikke er del av denne praksisen oppfatter en slik form for sti-avhengighet som ekskluderende og at beslutningsprosesser fremstår som relativt lukket.

2.2 Beslutningsprosess som analytisk problemløsning

Den rasjonelle tilnærmingen bygger på en analytisk tilnærming til problemstillinger, hvor forskjellige løsninger forsøkes å opplyses og vurderes for å best mulig kunne forutse hvordan en gitt beslutning vil gi utfall, denne tankegangen bygger på konsekvenslogikk.

Konsekvenslogikk ser på hvordan visse handlinger vil kunne få virkninger i fremtiden, det å evaluere forskjellige alternativer og veie opp om de mest sannsynlige konsekvensene de kan få, og deretter handle med det mål å få den foresatte konsekvensen som best passer med beslutningstakers målsetting. Den fremtidsrettede fremgangsmåten i denne logikken kan gjøre den vanskelig å sette til livs, ettersom fremtiden er alltid usikker- og både konsekvenser og muligheter er i stadig endring. For å sette konsekvenslogikk i kontekst og å konkretisere det nært opptil oppgavens innhold, vil konsekvenslogikk være svært vanlig i offentlig beslutningstaking i Norge og norske kommuner. Man nedsetter ofte komiteer og arbeidsgrupper for å prøve å anslå kostnader, problemer og muligheter ved saker. Slik utredning faller i stor grad under konsekvenslogikk ettersom man her er interessert i å prøve å forutse virkningene som handlinger vil føre til, og handle etter det alternativet som virker ideelt etter disse utredningene.

Brunsson og Brunsson (2015) er opptatt av tre aspekter ved rasjonalitet:

- 1) Beslutninger bør skje i forkant av handlinger
- 2) Beslutninger bør skje i henhold til konsekvenslogikken
- 3) Gjennomtenkning av saken bør skje i en egen, høyst systematisk metode

Innenfor en rasjonell tilnærming fattes ikke beslutninger gjennom gjetning av fremtidige konsekvenser, men på grunnlag av tilstrekkelig informasjon og oversikt over alle mulige alternativer i saken. I en rasjonell beslutningstaking vil beslutningstakerne utforske og vurdere alle mulige alternativer, i et forsøk på å få bredest mulig oversikt over ulike sider ved saken og konsekvenser av et eventuelt vedtak. Beslutningstakerne klargjør sine preferanser, for så å rangere alle preferansene som ligger til grunn. Gjennom en systematisk og analytisk vurdering av konsekvensene av preferansene som er fremsatt, reduseres risikoen for feilvurdering. Det legges et langsiktig perspektiv til grunn for konsekvensutredning av et vedtak. Utgangspunktet er at beslutningstaker tar en beslutning som har størst sjanse for å oppnå mest mulig optimale resultater.

Imidlertid byr dette på store utfordringer da det finnes en rekke forhold som vil komme i veien for den ideelle rasjonaliteten. Om disse ikke kan overkommes, blir det vanskelig å legge til grunn at den valgte løsningen er den best mulige. Rasjonalitet forutsetter et stabilt sett av aktører og preferanser. Men ofte vil beslutningsprosesser involvere ulike aktører med ulike preferanser i ulike faser av prosessen. Preferanser endrer seg gjerne som følge av erfaringer man gjør seg underveis og som erfaringer med konsekvenser av tidligere handlinger. Et annet problem med denne tilnærmingen er at det er mange faktorer å veie opp mot hverandre, ettersom konsekvenser og preferanser inneholder mange delparter som ikke er lett å objektivt rangere- og kanskje lett å feilaktivt over- eller under- prioritere. Hvordan rangeres sikkerhets hensyn oppimot kostnader, eller innovasjon opp imot stabilitet? Det er her ikke noen klar måte å gjøre det på, og slike avveininger kan bli problematiske for beslutningstakere.

Sakers kompleksitet vil også kunne være avgjørende for hvor tilstrekkelig og tilgjengelig informasjon som kan samles før en beslutning vedtas. Ofte er mangelfull informasjon en realitet, der saksgrunnlaget ikke er tilstrekkelig som følge av effektivitetspress og ressursmessige hensyn som begrenser muligheter for innhenting av informasjon og nødvendig saksutredning. Det er ofte urealistisk å inneha fullstendig oversikt over alle aspekter ved en sak.

Kingdon (2013) fremsetter nettopp spørsmål ved om de fleste politiske beslutningstakings prosesser kan sees som rasjonelle, og fremhever at slike prosesser kan utarte seg svært annerledes i realiteten enn det som en rasjonell tilnærming skulle tilsi. I politiske beslutningsprosesser viser det seg at rasjonaliteten av en avgjørelse er mindre viktig enn klar målsetting og overtalelse av andre aktører for at beslutninger kan tas i kraft av karismatiske aktører og gode argumenter som går på tvers av tradisjonell rasjonalitet. Kingdon argumenterer likevel for at deler av den politiske beslutningsprosessen kan karakteriseres av beslutningsrasjonalitet, og poengterer det ikke her er snakk om at politiske prosesser dermed ville være strengt tatt irrasjonelle ettersom fundamentet for disse politiske handlingene og diskusjonene må være rasjonelt. Her poengteres det at grader av rasjonalitet vil variere med de politiske tendensene i offentlig styring, der ulike politiske strømninger vil kunne føre til mer eller mindre rasjonelt-begrunnede handlinger. Denne innfallsvinkelen vil være om mulighetsvinduer og beslutningsentreprenører, som tar for seg tidspunkter og situasjoner som vil

gjøre endringer gunstige å foreta. Dette kan være et utskifte av sentrale aktører, dagsaktualitet, osv. Utnyttelsen av disse gjøres av beslutningsentreprenører, som er aktører som tar initiativ til å legge politisk kapital, handlekraft, tid og ressurser bak utviklingen av en sak, og ikke nødvendigvis er i noen bestemt posisjon (Kingdon 2007).

Med utgangspunkt i den rasjonelle tilnærmingen vil antagelsen være at beslutningsprosessen om Kunstsilo fremstår som løsning på et definert problem, og en planlagt og stramt styrt prosess bestående av noen få og stabile aktører i første fase. Den rasjonelle tilnærmingen kan i et ekstremt tilfelle knyttes til grader av innflytelse fra politiske og administrative der prosessen preges av en form for elitisme (Dahl, 1961). Prosessen vil fremstå som hierarkisk styrt «ovenfra og ned». Aktørene vektlegger saksutredning og dokumentasjon som sikrer størst mulig grad av oversikt over konsekvenser av vedtaket. Det kan innebære å sette ned komiteer, arbeidsgrupper og igangsetting av utredninger for å finne ut hvilke alternativer som fremstår som den beste. Prosessen vil karakteriseres av en konsekvenslogikk der aktørene besitter informasjon og dokumentasjon for å kunne analysere og vurdere ulike alternativer opp mot hverandre i saken om Kunstsilo.

Videre vil en med en slik antagelse se at man i vedtaksformuleringen bringer inn flere aktører, der arbeidsgrupper og relevante administrative organ blir involvert for å hjelpe med å gå gjennom og analytisk gjennomgå saken, før det settes opp en rangering av mulige måter å håndtere kunstgaven etter med det som beregnes for å ha et ideelt utfall for regionen og for benyttelse av kunstgaven. Til slutt er det beslutningstaking, hvor en vil forvente et relativt lite antall beslutningstakere som tar basis i fundamentet fra tidligere vedtak, og vedtar gjennom dette å støtte oppom Kunstsiloen som prosjekt på basis av utredning og rangering av andre alternativer.

Tabell nr. 2: Faser og aktører i lys av rasjonell tilnærming

	Aktiveringsfase	Defineringsfase
Agendasetting	Få aktører – ledelse som endringsagenter	Konsekvensutredninger og strategiske mål settes opp

Vedtaksformulering	Flere aktører kommer inn, fra relevante instanser gjennom utredninger og sondering for informasjon	Aktører rangerer mulige handlinger og løsninger i lys av konsekvensutredning, videre informasjonsgrunnlag opprettes.
Beslutningstaking	Mulig med færre aktører igjen når prosessen går inn i de relevante organene for beslutningstaking.	Samlet informasjon og rangering av alternativer veies opp mot hverandre, og man gjør et valg som er i tråd med konsekvenslogikken

Med rasjonell tilnærming som utgangspunkt kan følgende forsknings spørsmål settes opp;

- 1) Kan man se klare tendenser for konsekvenslogikk i beslutningstakeres handlinger og fremgangsmåte?
- 2) Virker prosessen strukturert og planlagt?
- 3) Ser man en grundig og lang saksutredning i forkant av avgjørelser?
- 4) Virker prosessen hierarkisk, og styrt ovenfra?

2.3 Beslutningsprosess som interessehevding og forhandling

Den politiske tilnærmingen dreier seg om at man har en forhandlings situasjon mellom forskjellige parter over en viss sak, hvor forskjellige aktører vil ha motsetninger og forme stabile skillelinjer i en beslutningsprosess- hvor målet blir overtalelse og forhandling mellom partene. Den politiske tilnærmingen vil kunne knyttes til flere logikker, men de mest relevante vil være passenhetslogikk og imitasjonslogikk (Brunsson og Brunsson 2015).

Passenhetslogikk (Brunsson & Brunsson 2015 s.72-73) som ser på situasjonen en bestemmer rundt, og deretter tar en beslutning basert på de reglene som best passer i situasjonen. Et vanlig eksempel på en organisasjon som bruker denne logikken vil være rettsvesenet, hvor alt av beslutninger ved en retts sak dreier seg om de lover som dommeren og advokatene må forholde seg til. Denne logikken fundamentalt sett får et individ til å stille seg tre spørsmål: 'Hvilken type person er jeg?' 'Hvilken situasjon er dette?' Og 'hva skal en person som jeg gjøre i en situasjon som denne?' Forskjellige typer personer har forskjellige typer

forventinger og regler omkring seg, og forskjellige situasjoner har forskjellige regler som spiller inn, og til sammen setter dette beslutningstaker inn i situasjonen hvor de må forstå sin rolle i den gitte situasjon. Denne logikken kan beveges over i organisatorisk forstand, men man må ha gitte regler og prosedyrer på forhånd for at en organisasjon skal kunne ta beslutninger gjennom denne logikken, men det å se bakover og kunne bruke etablerte rammeverk og reglement vil ofte virke tryggere enn å drive med konsekvenslogikk og forutsigelse.

For å kontekstualisere og konkretisere dette i en relevant sammenheng for oppgaven, vil passenhetslogikk i en norsk og gjerne kommunal kontekst i gjerne bli brukt i to områder- det ene vil være i en administrativ kontekst hvor en som byråkrat har reglement og prosedyrer en skal forholde seg til, og må ta handlinger basert på en logikk tilpasset dette. Den andre relevante konteksten vil være hva loven sier om omstendighetene, hvor man vil stille spørsmål om handlinger er lovmessige. Her vil en rådmann involvert i en beslutningsprosess på vegne av en kommune spørre seg om 'hvilken type organisasjon representerer jeg?' (kommunen), 'hva slags situasjon er dette?' og til slutt 'hva skal en kommune som denne gjøre i en slik situasjon?' Er for eksempel et forslag som noen vil fremme til formannskapet lovstridig eller i mot annet reglement, er det da naturlig å bearbeide forslaget for å fjerne eventuelle problematiske aspekter fra det.

Imitasjonslogikk (Brunsson & Brunsson 2015 s.63) som baserer seg på å prøve å etterligne det andre eller egen organisasjon har gjort før. I likhet med passenhetslogikken er dette en tilbakeskuende beslutningslogikk som ser på ting som allerede har skjedd. De vurderer andre tiltak- både tidligere i egen historie, og det som er gjort av andre. I det daglige er denne logikken svært vanlig, fra at profesjoner som viderefører kunnskap om hvordan ting skal gjøres, til at man ser etter erfaringer og innkjøp av noe nytt eller for eksempel ved ferie-ring.

Organisasjoner benytter seg også ofte av denne logikken, og vil forsøke å etterligne produkter fra hverandre, eller å imitere i forhold til oppgaven andre instanser av kunstdonasjoner og museumsopprettelse eller kulturprosjekter. Men det er verdt å presisere at man her ikke vil imitere hvem som helst, men vil gjerne imitere de lik en selv- enten det er profesjonelle som etterligner hverandres stil i samme profesjon, eller sykehus som innfører tiltak sett i effekt i andre sykehus.

Forhandlingsmodellen, slik den fremsettes av Jacobsen og Thorsvik (2013) passer også godt innunder denne tilnærmingen, hvor organisasjoner vil betraktes som sammensatt av ulike grupper med forskjellige interesser. Gruppene har maktbaser som de benytter i en type av «strategisk» atferd for å få gjennomslag for sine interesser. Dette kan inneholde bevisst skjuling av informasjon, løgn, «hestehandler» og bruke av hersketeknikk. Det vanligste i denne modellen er at det er fronter mellom flere parter fulgt av forhandlinger mellom dem, før en finner en beslutning som alle parter kan slutte seg til.

Jacobsen og Thorsvik skiller mellom to typer forhandlinger: Den første er fordelingsforhandlinger eller nullsumspill, hvor man setter fokus på å fordele en viss mengde ressurser, og der en side vinner taper den andre. Den andre er integrasjonsforhandlinger som innebærer en situasjon som gir alle parter det de ønsker å oppnå til ulike grader uten at man ser en regelrett 'taper' i situasjonen. Selv om denne tilnærmingen først og fremst er knyttet til individuelle organisasjoner, er denne modellen også knyttet til forhandlinger med eksterne aktører.

Med utgangspunkt i perspektivet om interessehevding og forhandling vil det være en antagelse at beslutningsprosessen om Kunstsilo i stor grad har vært politisk styrt, og preget av stridigheter og forhandlinger mellom parter som sentral del av forløpet til beslutningsprosessen. Det vil også være et fokus fra forskjellige parter på forskjellige mål og aspekter i en sak, og partene i prosessen må komme frem til kompromiss som et flertall av aktørene vil godkjenne i slutten av prosessen. Videre kan man forvente å se en passenhetslogikk som brukes for å følge normer og tidligere lovforslag, samt som definerer ulike aktørers sedvanlige roller; ordførers posisjon og ledere for partienes grupper i kommunen kan dermed forventes å være definerende for hvordan prosessen utspiller seg, og aktørenes rolle i prosessen.

Tabell nr. 3: Faser og aktører i lys av politisk tilnærming

	Aktiveringsfase	Defineringsfase
Agendasetting	Liten til middels stor aktivisering av aktører, gjerne via partipolitisk program, komiteer og kjernesaker	Saken tas opp internt i politiske organer, og man ser parter ta kontakt for å informere om sakens omfang.

Vedtaksformulering	Politiske utvalg og arbeidsgrupper samt administrasjon kommer på banen.	Man ser større argumenter mellom parter i forhandlingen, med endringer i vedtakets formulering som følge av stridigheter partene mellom, opplysning fra administrasjon om spørsmål det strides om.
Beslutningstaking	Færre aktive aktører, ettersom prosessen går inn i avstemming	Stridigheter i avstemming, kan måtte tas opp gjentatte ganger ettersom parter forsøker å finne frem til endelig vedtak.

2.4 Beslutningsprosess som produkt av tilfeldigheter og sammenfall i tid

2.4.1 Strømningsteori

Den tilfeldige tilnærmingen til beslutningsprosesser fokuserer på at beslutninger og valg forekommer som et resultat av tilfeldigheter gjennom sammenfall i tid. Det kan være at man har problemer som dukker opp på rett tid og sted når en løsning er til stede, og man har en underliggende situasjon som legger opp til at man kan få løsningen godkjent. For å bygge opp under dette vil man benytte seg av en eksperimentell logikk (Brunsson & Brunsson 2015 s. 63-65). Det innebærer at beslutningstakere forsøker å foreta handlinger uten at man har en grundig evalueringsprosess av mulige konsekvenser, eller at man ser til lignende saker for å etterligne dem. I stedet forsøker man heller å evaluere resultater i ettertid av handling med det mål å finne ut om de skal fortsette langs samme kurs, eller foreta endringer. I studier av offentlig beslutningstaking trekkes gjerne den såkalte *søppelspannmodellen* eller 'garbage can' (Cohen, March og Olsen 1972) frem som mer relevant. Teorien klassifiserte organisasjoner som organiserte anarkier. Disse organisasjonene ble definert ved; problematiske preferanser, uklar teknologi, og skiftende involvering. Preferansene i denne sammenheng var først og fremst uklare, istedenfor klare målsettinger virker handling i disse å skje gjennom oppslutning omkring hva en vil oppnå. I tillegg karakteriseres disse organisasjonene

av konflikt mellom parter, med en løs samling av ideer og individer heller enn en klar struktur. Organisasjonene karakteriseres av mangel på større innsikt om hvorfor man gjorde som man gjorde på individnivå, og beslutningstakere fremstår gjerne som en ustabil konstellasjon, hvor aktører drifter inn og ut av beslutningsprosessen. Hvem som fremstår som delaktige aktører er i stadig endring. Men på tross av det som fremstår som en kaotisk struktur fungerer disse organisasjonene, og virker til å være både adaptive og i stand til å overleve omgivelsene på til tider svært godt vis.

Olsen (1993) videreutvikler resonnementet til Cohen et al og skisserer beslutningstaking i politisk administrative systemer inn fire forskjellige strømmer:

- 1) En strøm av beslutningsmuligheter, situasjoner hvor systemet forutsettes å ta valg, og trekker frem årsmøter som forutsigbare og rutinerede mulighetsvinduer
- 2) En strøm av problemer, fra personlige frustrasjoner til tolkninger i verdenssituasjonen.
- 3) En strøm av løsninger, disse løsningene kan for eksempel komme fra en profesjonell utdannelse, og profesjonene vil stadig utforske og utvikle de løsningene de kjenner til.
- 4) En strøm av deltagere, deltakerne som har med seg sin energi, ferdigheter- men også egne problemer og løsninger.

2.4.2 Mulighetsvindu og policyentreprenører

Kingdon (2013) har videreutviklet resonnementet til søppelspannmodellen. Han utdyper mulighetsvinduer som muligheter hvor aktører med en interesse i forskjellige løsninger for å få fremskyndt sine forslag, eller for problemer som er av interesse for dem å bli gitt oppmerksomhet. Som nevnt ovenfor er det her til dels de aktørene og forkjemperne med ferdige løsninger som venter på muligheter og problemer til å benytte disse. Disse vinduene kan være planlagte og forutsigbare – slik som fornyelser av programmer som man har nye løsninger eller problemer tilknyttet.

Andre ganger er disse mulighetene mer uforutsigelige- noe som oppmuntrer løsningsorienterte aktører til å ha både løsning og dokumentasjonen rundt løsningen klar, ettersom tidsrommet hvor handlingen er mulig kan være svært knapp, og lett å gå glipp av. Vinduene kan være varierte, men i en politisk kontekst kan disse være knyttet til nye flertall som lar sittende regjering eller ordfører få økt handlekraft til å gjennomføre reformer og ta avgjørelser.

På samme måte som slike flertall og endringer i den politiske situasjonen kan åpne vinduer, kan de også lukke dem, ettersom nye valg har den politiske utformingen av politiske samlinger i stadig endring, men man har også andre politiske endringer og politikers endrende syn og hensyn som faktorer som kan føre til ustabile og svært midlertidige mulighetsvindu.

Mulighetsvinduer kan også lukkes når deltakere føler at nok er gjort for å håndtere problemet, selv om realiteten viser beslutningen eller andre midler til å være utilstrekkelige, vil det å ha gjort noe i seg selv kunne være med på å dempe momentet og fokuset på saken og den omkringliggende beslutningsprosessen. I lignende grad kan en prosess som ikke oppnår resultatet føre til at involverte aktører ikke er villige til å investere mer tid og oppmerksomhet mot saken. I håndtering av kriser og andre hendelser er det også mulig at offentligheten og aktørers interesse for krisen ebber ut over tid, og tid er også en faktor i visse andre instanser- ny administrasjon og ny politisk ledelse er ofte ansett å ha økt handlingsrom og mulighetsvindu i kort tid etter at et nytt bystyre har konstituert seg.

Mulighetsvinduene i strømningsteori er tilknyttet koblinger mellom de forskjellige strømningene i beslutningsprosessen, som blir en måte å forklare og analysere hvordan mulighetsvinduer oppstår og knytter de opp til de kritiske muligheter når strømmene møtes. Dersom beslutningsprosessen rundt Kunstsiloen først og fremst kan forklares gjennom den tilfeldige tilnærmingen vil antagelsen være at det i første fase vil være en svært åpen prosess hvor initiativ kan komme fra hvor som helst, at man har et problem som kobles sammen gjennom tilfeldigheter og sammenfall i tid med en passende løsning. Man vil så i vedtaks formuleringen ha et stort antall aktører og en løs struktur som gir mulighet for ett vidt spektrum av deltagere, samt at prosessens forløp bygger videre om ideen, ha mulighet for at det er store endringer i planene, man ser om politiske situasjonen i Kristiansand viser seg mottagelig for å behandle forslaget i et mulighetsvindu som til slutt fører til endelig vedtak, man vil også se gjennom hele prosessen at aktører til stadighet byttes ut, og den fremstår som kaotisk.

Tabell nr. 4: Faser og aktører i lys av tilfeldig tilnærming.

	Aktiveringsfase	Defineringsfase
Agendasetting	Initiativtakere og aktører kan komme fra hvilken som helst plass, både innenfor og	Et vedvarende eller nytt problem eksisterer, dette gjør

	utenfor tradisjonelle politiske og administrative hierarki.	også en ny eller eksisterende løsning. Strømmene møtes og initiativtagere og aktører handler gjennom å koble problemet sammen med løsningen.
Vedtaksformulering	Inntrykk av kaotisk prosess med store utbyttinger av aktører og ledelse, man ser at aktørenes roller endrer seg i forhold til behovene til saken og endringer i planene.	Muligheter for store endringer i planene og den opprinnelige prosessen, muligheter for tilknytting til andre løsninger som skulle dukke opp gjennom prosessens forløp.
Beslutningstaking	Deltagere blir færre, men er ikke nødvendige involvert på tidligere stadier av prosessen. Hovedaktører vil variere med strømminger og de politiske mulighetene som oppstår.	Avhengig av mulighetsvinduer der man ser at det politiske klimaet er åpent for å kunne gjennomføre beslutningen, men også at man ser at en strøm av beslutningsmuligheter oppstår, og gir mulighet for at en beslutning blir tatt.

2.5 Det analytiske resonnementet oppsummert

Som presentert i tabell nr. 5 vil man i analytisk problemløsning se få men stabile aktører over tid i aktiveringsprosessen. Denne tilnærmingen er predikert på at man handler metodisk og med dybde underliggende valgene en vil ta i en prosess, og derfor er en mindre stabil kjerne uten stadig endring ideell for at en ikke skal oppleve at nye impulser stadig forlenger en allerede lengre analytisk prosess. Når man så kommer til definisjonsprosessen vil man i analytisk problemløsning ha utarbeidet en grad av enighet om saksdefinisjonen gjennom den helhetlige analysen som ble gjort forut for definisjonsprosessen.

I den politiske tilnærmingen blir aktiveringsprosessen noe mindre stabil, med noen skiftende aktører og et bredere utvalg av aktører involvert. Fokuset her vil være på forhandlinger og interessehevding blant de involverte partene, som vil medføre at man har klare uenigheter når man går inn i definisjonsprosessen, men at man også har klare og nokså stabile skillelinjer mellom aktørene og deres ståsted. Dette er ikke uvanlig i politikken, når motstående parter vil forsøke å forhandle og vinne over stemmer for sine forslag.

Sist i tabellen under har man den tilfeldige tilnærmingen, hvor man har en situasjon som har utviklet seg eller en hendelse som man ikke har tid til å forberede. Beslutningsprosessen vil preges av kaos der en rekke aktører er involvert, og aktører som raskt skiftes ut. Defineringsprosessen vil preges av en situasjon som er vanskelig å kontrollere og forutsettersom ny informasjon og nye aktører til stadighet kan endre hvordan en definerer problemet og hvilke løsninger som da blir tilgjengelig.

Det er verdt å til slutt poengtere at mengden deltakelse innenfor en prosess kan variere sterkt i de forskjellige fasene i henhold til hvordan en tilnærmer seg prosessen slik som beskrevet i delkapitlene under. Man vil se en svært rasjonell prosess som mer lukket med færre deltakere på de forskjellige nivåene og en sterk kjerne. En politisk prosess vil ha en større deltakelse fra politiske parti, opposisjon og preg av hestehandel, mens man i en tilfeldig prosess har stort potensiale for at man får en bred deltakelse fra starten, der enkeltpersoner med ressurser, eksperter og interesseorganisasjoner kan spille en langt større rolle i utformingen av vedtak og prosessen som helhet enn i andre perspektiver.

Tabell nr. 5: *Det teoretiske resonnementet oppsummert*

	Analytisk problemløsning (rasjonell tilnærming)	Interessehevding og forhandling (politisk tilnærming)	(Bi)Produkt av sammenfall i tid (tilfeldig tilnærming)
Aktiveringsprosess	Få men stabile aktører over tid.	Aktivering av flere deltakere, men bare noen få deltakere skiftes ut.	Deltakere kommer og går (kaotisk).

Definisjonsprosess	Enige om saksdefinisjon.	Uenighet om saker, men skillelinjene relativt stabile.	Skiftende og uforutsigbar situasjon.
--------------------	--------------------------	--	--------------------------------------

Kapittel 3 - Metode

3.1 Case studie design og prosess-sporing

I denne studien benyttes case-studie (Yin 2004; Andersen 2016) som fremgangsmåte.

George og Bennett (2005) argumenterer for case-studier som særlig verdifull forskningsmetode kombinert med prosess-sporing («process tracing»), for å analysere kompleks beslutningstaking og avdekke kausale mekanismer. Det trengs ulike typer data for å identifisere kausalmekanismer. Til dette har jeg basert meg på en kombinasjon av intervjudata, saksdokumenter og medieoppslag. Prosess-sporingen innebærer at jeg forsøker å identifisere og konstruere en tidslinje med utgangspunkt i Howlett et al (2009) sin policy sirkel. Prosess-sporingen innebærer å identifisere de ulike fasene og hendelsene i prosessen, og redegjøre for hva de ulike aktørene har sagt og gjort når. Ved hjelp av tidslinjen forsøker jeg også å identifisere aktiverings- og defineringsfaser (såkalte "beslutningsveikryss") som har oppstått underveis i prosessen; beslutninger eller handlinger som synes avgjørende og som det er særlig aktuelt å granske nærmere. Beslutningsprosessen vedrørende Kunstsiloen i Kristiansand er en interessant case-studie for prosess-sporing ettersom det her er en sak preget av stor debatt i nasjonale og lokale medier. Debattklimaet har vært beskrevet som tilspisset, og i sosiale medier har det versert beskyldninger om en udemokratisk beslutningsprosess holdt utenfor viktige demokratiske arenaer, og blant folkevalgte representanter har det versert beskyldninger om korrupsjon og kameraderi. Saken har bidratt til at Ytringsfrihetskommisjonen har interessert seg for saken. Yin (2004) fremhever nettopp hvor vanskelig det kan være å skille fenomenet man undersøker fra konteksten fenomenet utspiller seg i, og at i case-studier er det nettopp sammenhengen mellom kontekst og fenomenet som undersøkes som er viktig. Eksempelvis blir det beslutningsprosessen om kunstsilo viktig å forstå og forklare i lys av den politiske situasjonen i Kristiansand som historisk har vært preget av stabile politiske strukturer frem til lokalvalget i 2019, der man har - som diskutert i kontekst kapittelet - stabile sentrum-høyre allianser som har dominert i kommunen. Det å forstå beslutningsprosessen i lys av slike kontekstuelle trekk er viktig.

3.2 Valg av informanter

Informanter i studien ble utvalgt på basis av deres relasjon til beslutningsprosessene. Dette ble informert i stor grad av samtale med veiledere, informasjonssøk i nyhetsarkivene, så vel som andre politisk interesserte i lokalpolitikken.

Dette ble videre utvidet gjennom å spørre informanter om videre individer som kunne anbefales for å utbreie og gå best mulig inn i dybden av saken og tematikken, med steg tatt for å unngå å fortelle noen av informantene hvilke andre som ble intervjuet. De utvalgte informantene ble til noen grad begrenset av tid og tilgjengelighet, til dels grunnet CO-VID-19 krisen som ble svært aktuell og hindrende i intervjuenes oppsett.

I tillegg til relevans og tilknytning til saken, ble det gjort fortløpende vurderinger for å dekke både forskjellige partipolitisk tilhørighet blant de folkevalgte som ble intervjuet, men også å dekke ett vidt spekter av posisjonelle og strukturelle posisjoner. Med dette i tankene ble det ønskelig med intervjuer i administrasjonen, så vel som politikere og administrasjon både på fylkesplan og på kommunalt plan.

I tabellen under er stillingen som er markert som vil være hvordan den individuelle informant vil bli referert til i teksten for å gjøre den lettere å følge, som medfører at tidligere ordfører vil refereres til som tidligere ordfører selv under det tidligste stadiet i beslutningsprosessen selv om tidligere ordfører da hadde ordfører embetet.

Stilling/ funksjon/ verv	Partipolitisk tilhørighet	Fartstid i lokalpolitikk
Fylkestingsrepresentant, Vest-Agder Fylkeskommune	Arbeiderpartiet	Siden 1975
Bystyrerepresentant, Kristiansand kommune	Demokratene	Siden 1987
Tidligere ordfører, Kristiansand	Høyre	2011 - 2015
Representant i bystyret, kulturstyret, Kristiansand	Arbeiderpartiet	Siden 1998
Representant i bystyret, Gruppeleder, Kristiansand	Høyre	Siden 1994
Representant i bystyret, byutviklingsstyret, Kristiansand	Venstre	Siden 2010
Daværende rådmann, Kristiansand	N/A	Siden 2000

Gruppeleder, Kristiansand	Sosialistisk Venstreparti	Siden 2013
Daværende ordfører, Kristiansand	Høyre	Ordfører 2015-2019 Lokalpolitiker siden 1990-tallet
Bystyrerepresentant, Kristiansand	Kristelig Folkeparti	Siden 1967
Bystyrerepresentant, Kristiansand	Tverrpolitisk Folkeliste	Siden 2015
Gruppeleder, Formannskap, Kristiansand	Arbeiderpartiet	Siden 1999

3.3 Datainnsamlingen

Studien er basert på data samlet fra relevante kommunale saksdokumenter, nyhetsoppslag gjennom ett realisme-basert perspektiv (Justesen & Mik-Meyer s.130). Dette innebærer at dokumenter betraktes som en type kilde og redskap for forskeren som bidrar til å skape en kontekst for annen data, ved at jeg har benyttet kommunale saksdokumenter og nyhetsoppslag for å sjekke opp mot data fra intervjuer og dermed fått flere inntak til å kartlegge prosessen gjennom ulike kilder og perspektiver.

Som format for intervjuene ble det benyttet semi-strukturerte intervjuer (Justesen & Mik-Meyer 2010, s. 55-56) med nøkkelaktører der de ble gitt spørsmål og gitt mulighet til å reflektere rundt disse (referert til i teksten som informanter). Informantene som er utvalgt er av høy betydning for oppgavens målsetting grunnet deres relasjon og posisjon i forhold til beslutningsprosessen, og gir mulighet for at oppgaven kan få perspektiver på handlinger og prosesser som ikke kommer klart frem i referater og offentlige saksdokumenter. For oppgavens problemstilling og målsetting ble det avgjort etter en vurdering å sette søkelys på et kvalitativt analytisk perspektiv, ettersom saken ønskes opplyst fra de relevante aktørene sin

side i beslutningssammenheng, heller enn et kvantitativt perspektiv som kunne vært mer relevant i å analysere holdninger blant befolkningen i Kristiansandsområdet til prosjektet.

3.3.1 Rekruttering av informanter

Rekruttering av informanter for oppgaven skjedde primært sett gjennom elektronisk korrespondanse, men også per telefon og SMS der det virket vanskelig å komme i kontakt med den individuelle respondenten.

Når kontakt var etablert, ble intervjuer planlagt, noe som ble komplisert av den raskt voksende COVID-19 epidemien, som vanskeliggjorde selve intervjuene noe. Likevel virket det som at temaet og saken var såpass engasjerende at det var godt med interesserte respondenter som satte seg opp, om med noen vanskeligheter og forsinkelser grunnet pågående møter og saker som opptatte en del av respondentene, og minsket tidsvinduer hvor de var tilgjengelige.

Dette var allikevel variert, spesielt når den opprinnelige hektiske fasen ved nedstengning roet seg til noen grader, og flere endte opp med god tid og arbeid fra hjemme, som under pandemien var sterkt anbefalt.

3.3.1 Semi-strukturert intervju

Denne studien er basert på intervjudata hentet inn gjennom såkalte semi-strukturerte intervju. Det innebærer at jeg jobbet med en intervjuguide, hvor temaer og en rekke hovedspørsmål er forhåndsdefinerte, men hvor det er også rom til å avvike fra intervjuguiden dersom informanten bringer uventede men interessante elementer frem i intervjuet. (Mik-Meyer & Justesen 2010). Gitt studiens lokale omfang, ble intervjuene ført som løst strukturerte samtaler og derav følge en omhyggelig designet intervjuguide (Kvale 1997) som vil kunne gi rom for utforskning av eventuelle overraskelser som kan dukke opp gjennom utspørring av aktører, samt gir relativt åpne spørsmål tilpasset hver aktørs posisjon, men holder en viss rød linje gjennom intervjuer.

I utgangspunktet vil studiens omfang og målsetting passe med det semistrukturerte intervjuet med temaer og enkelte hovedspørsmål, (Gillham, 2005) med mulighet for inn snevring av spørsmål dersom videre utforskning av saksdokumenter skulle gi indikasjoner

om nøkkelspørsmål i beslutningsprosessen for enkeltaktører med begrenset deltagelse. Eventuelle problemer med tilgjengelighet av aktører og uforutsette komplikasjoner gjør også telefoni en mulig måte å samle data på om det skulle vise seg nødvendig.

Strukturen er også fleksibel nok til å kunne modifieres dersom videre utforsking av saksdokumenter eller detaljer i intervjusvar skulle gi indikasjoner angående nøkkelspørsmål i beslutningsprosessen for enkeltaktører med begrenset deltakelse. Dette skjedde flere ganger i studiens løp, ettersom noen aktører kun tok del i en tidlig eller en sen del av beslutningsprosessen, og manglet videre informasjon.

Dette omfattet også utelatelse av enkelte spørsmål som ble avklart i Eventuelle problemer med tilgjengelighet av aktører medførte at noen av intervjuene måtte gjennomføres som telefonintervju. Dette ble spesielt aktuelt grunnet forhåndsregler for smittevern på grunn av sterk økning i COVID-19 tilfeller i hoveddelen av intervjuprosessen, og de anbefalingene gjort av helsemyndighetene i den sammenheng..

I utarbeidelse av intervjuguide og i oppsett av intervju har det vært naturlig å være åpen med informanter ovenfor intervjuets formål, og tatt høyde for etiske betraktninger, som inkluderer personvern for informanter, samt garantier for hvem som har tilgang til data fra intervjuene, og det å sette en tidsramme på hvor lenge data blir lagret for å hindre at rådata blir gitt offentligheten.

Det er her verdt å vurdere anonymitetsprinsippet, som vil være utfordrende i denne sammenhengen, hvor studien risikerer å miste verdifull kontekst dersom aktørers generelle rolle i prosessen ble fjernet, og rollen vil kunne identifisere involverte aktører selv om de ikke blir nevnt med navn, noe som må klargjøres ovenfor deltagere og i guiden, og grad av abstraksjon må vurderes fra informant til informant, hovedsakelig med å ta bort identifiserende detaljer fra utvalgte sitater fra informantene der dette ikke blir en hindring for leserens forståelse av oppgaven, så vel som det anonymisering senere i kapittelet der personer identifiseres etter politiske eller administrative posisjoner, så vel som eventuelt partipolitisk tilhørighet.

Tidsavgrensing for studien vil være fra 2015 når intervjuer og Fædrelandsvennens oppslag viser at opprinnelig kontakt mellom Nicolai Tangen og tidligere ordfører fant sted til

2019 når driftsinnskudd til siloen økte fra bystyre i sak 76_19 i Kristiansand bystyre, som også inneholder lovlighetskontroll.

3.3.2 Intervjuets oppbygning

Intervju- ble bygget opp på et fundament basert rundt tematikk. -

Fra dette temaet deles spørsmålene fra det opp i flere overordnede kategorier henholdsvis referert til som temaer; personlig bakgrunn, prosessens forløp, politisk klima, og veien videre som spesifikke tema for oppgavens utforming. Hvert tema hadde flere under-spørsmål (Se Vedlegg 1) og bidro til en viss grad av struktur på samtalene, samtidig som dette ga en viss åpning for oppfølgingsspørsmål.

I tillegg har intervjuguiden underordnede temaer i forhold til målsettingen, under personlig bakgrunn er det interesse for fartstid i lokalpolitikk og innenfor enkeltpartier som gir innsyn som kan mulig knyttes oppimot stiavhengighet i sammenheng med andre data.

Innenfor prosessens forløp har man også aspekter som omhandler stridigheter i prosessen, grunnlag for prosessen og alternativer som ble avvist. Innenfor det politiske klimaet ligger tematikken opp imot maktbalanse i prosessen, demokratisk åpenhet, samarbeid mellom aktører, og mediebildet. For lokalvalget og veien videre ligger ytterligere tematikk inn over det kontroversielle rundt saken, og refleksjon om prosessen.

Tema 1: Personlig Bakgrunn gikk inn på utdanningsbakgrunn, lengde på engasjement i lokalpolitikken i Kristiansand, og forskjellige verv en har hatt innenfor lokalpolitikken. Dette er for å gi en viss innsikt i bakgrunnen til respondentene, som kan knyttes opp til å analysere svarene i forskjellige teoretiske perspektiv der forlenget fartstid i politikken kan knyttes oppimot hvorvidt det virker til å ha påvirket forskjellige standpunkter ovenfor prosjektet.

Tema 2: Prosessens bakgrunn og forløp er på noen måter en hoveddel for å belyse problemstillingen og å opprette en tidslinje av hvordan beslutningsprosessen ble foretatt som observert av den individuelle respondenten. Dette inkluderer agendasettings-spørsmål, når saken ble formelt på agenda, syn på saken fra begynnelsen og eventuelt endret syn på saken, intern diskusjon av saken.

Tema 2 går også inn på begrunnelsen den enkelte respondent så for prosjektet, så vel som andre bruksforslag for siloens arealer. Gjennom disse momentene gir tema 2 en viss

innsikt i hendelsesforløp, intern debatt og klargjør til en viss grad respondentens syn på saken så vel som gir et rammeverk for tidslinje- og forskjellige intervjuer kan settes opp mot hverandre.

Tema 3 omhandler det politiske klimaet, som ser på sentrale aktører, dagsordens makt, omfanget av aktører, åpenhet, potensiell polarisering, samarbeid med administrasjonen og private aktører, og mediedekningens innflytelse på prosessen.

Hensikten med dette temaet ligger i å få økt innsyn i hvordan samarbeid mellom deler av det administrative, private, og politiske liv foregikk, og til hvilken grad spenninger oppstod mellom dem. Ved dette skapes en dypere forståelse av dynamikken mellom partiene og det bakteppet som ligger bak vedtak og prosessen som beskrevet både i dokumenter og i intervju.

Tema 4 går på lokalvalget 2019 og veien videre, og spør respondentene om hvordan de oppfattet de grunnleggende aspektene som førte til hvorfor saken om Kunstsiloen ble så betent/polarisert, syn på videre samarbeid i kommunen og evt. endringer som følge av saken, refleksjoner på hva som kunne ha blitt gjort annerledes, og lærdommer tatt fra arbeidet med saken.

Det fjerde temaet bidrar dermed til å utfylle konteksten til oppgaven, og gjennom å etterspørre mulige ting en mener kunne ha blitt gjort annerledes, kan denne rekken med spørsmål bidra til å se hva en respondent mener var feilsteg i etterpåkløskap, og informere deler av analysen av prosessen.

I tillegg til disse ble en modifisert versjon av intervjuguiden satt sammen med administrasjonen i tankene, hvor Tema 3 ble justert til å se mer på forholdet mellom politikk og administrasjon, og Tema 4 ble justert til å i større grad se på kunstsilosakens åpenhet og lukket-het med den justerte varianten av Tema 3.

3.3.3 Spørsmålsformulering

Viktig i formuleringen av spørsmål har vært at de skal være relativt åpne, men også ha oppfølgings spørsmål som kan brukes dersom svaret til det bredere spørsmålet ikke omfattet visse punkter.

Som et semi-strukturert intervju som er formulert for et kvalitativt datasett er spørsmålene også åpne- der man ikke har for eksempel fastsatte alternativer, eller krav til lengde på svar, noe som bidrar til å la respondenter ha mulighet utdype sine svar og gå inn i detaljer som intervjuer muligens ikke har foresatt fra tidligere kjente dokumenter og materiell.

3.3.4 Dokumentanalyse

For å skape et fullstendig bilde av saken ble dokument-analysen i prosjektet foretatt primært sett på to måter. Den første av disse var søk gjennom nyhetsarkivene som ligger innunder atekst.

Søkene gjennom atekst i den tidlige fasen av arbeidet gikk ut på dokumentsøk gjennom nyhetsarkivene som kunne informere valg av informanter, gjennom å se etter personer som virket sentrale i nyhetsoppslag og prominente i debatten rundt saken. Etter dette var satt på plass ble ytterligere søk nødvendige for å skape en basis for tidslinjen og prosessens foregang, så vel som å kunne fungere som en tredjepart for å kunne sjekke informasjon samlet fra respondenter oppimot enten når det gjelder fakta, eller for å forsøke å klargjøre og tidfeste hendelser hvor informantene kunne være i tvil.

Den andre av disse er dokumentsøk i det kommunale arkiv, hvor referater og oppsummeringer fra arbeidsgrupper samt relevante møter i bystyret hvor relevante vedtak, innspill og klargjørelser fra folkevalgte og administrasjonen ble fremsatt. Disse hjalp med å skape en ide om hvordan prosessen foregikk fra møte til møte, og bidro til – i lik måte som nyhetssøkene i atekst – et middel for å sjekke opp om data fra intervjuene.

Kommunale dokumenter viser i tillegg interne prosesser- og kan klargjøre hvordan stemmeavgivningen fra forskjellige partier lå an på det individuelle vedtak, og muligens legge til ytterligere kontekst ovenfor detaljer fra intervju, så vel som å gi detaljer som kan ha blitt glemt av respondenter.

I tekstanalyse av dokumenter i denne studien har jeg benyttet det som omtales som et realisme-basert perspektiv (Mik-Meyer & Justesen 2010). Det medførte at jeg så på saksdokumenter som kilder, mens aktørers intensjoner og fortolkninger ble søkt frem og belyst gjennom intervjuer av disse nøkkelaktørene, og det var viktig med kildekritikk, spesielt utover offentlige saksdokumenter slik som avisartikler og ikke-vitenskapelige intervjuer.

3.4 Forforståelse

Mitt perspektiv i denne saken var fra starten av kun som student. Jeg har ikke hatt videre erfaring med beslutningstaking i det offentlige rom, eller innehatt posisjon eller medlemskap i politisk parti. Jeg er også ikke oppvokst i Kristiansand kommune, og selv i min studietid har min oppmerksomhet når det gjelder lokalsaker vært noe delt mellom hjemkommunen i Stavanger og Kristiansand. Min involvering med lokalpolitikken var i stor grad begrenset i valgkamp sesongen, men jeg var som del av praksisprogrammet for UiA utplassert ved Protestfestivalen i Kristiansand og var involvert i å sette opp debatter i den sammenheng. Med dette i tankene har min fremgangsmåte i prosjektet vært eksplorativ med få forut antakelser, og i stor grad så på beslutningsprosessen gjennom teori og den inntatte lærdommen fra studiene.

Fordelene med dette kan være at man ikke har med antakelser og forestillinger om hvordan prosessene bør foregå eller antakelser om prosessens foregang og den politiske situasjonen i Kristiansand. Det negative med det kan være en mangel på egen ekspertise i feltet som kunne belyse deler av beslutningsforegangen og den dynamikken som oppstår aktørene mellom, som ville kunne gitt et perspektiv på sakensom er mer innenfor rammene til systemet.

3.5 Analyseprosessen

Første del av analyseprosessen startet med transkribering av intervjuene. Samtlige intervjuer ble transkribert i fulltekst fortløpende i datainnsamlingsprosessen. I tillegg ble notater jeg hadde gjort meg fra intervjuene finskrevet. Intervjuene fulgte stort sett den tematiske inndelingen intervjuguiden. I selve analyseprosessen av intervjumaterialet har jeg basert meg på en klassisk tematisk innholdsanalyse (Jacobsen 2015; s.207). det innebærer at jeg har organisert intervjuene etter på forhånd definerte teoretisk relevante temaer angitt for å dekke oppgavens omfang best mulig, og satt opp med det teoretiske i bakhodet, for å kunne opplyse den utvalgte teorien og kunne belyse forklaringskraften til de forskjellige tilnærmingene.

Deretter er det satt opp underkategorier med spørsmål knyttet til de forskjellige kategoriene, som videre ble inndelt i mindre kategorier der det var rom for utforskning av underkategoriene samt mulige oppfølgingsspørsmål strukturert rundt å definere innholdet som

ligger i hver kategori og underkategori. I analysen av dette vil man som beskrevet i Jacobsen (2015, s. 212) være å ha kategorier som har bredere mening for informantene, og koble inn disse kategoriene oppimot vurderinger gjort av respondenter som vil gi subjektive forståelser av fenomenet, i dette tilfellet, beslutningsprosessen om Kunstsiloen.

Videre brukes sammenbinding av forskjellige sett med data og informasjon som omfatter tre typer informasjon;

- 1) Om ulike temaer/fenomener
- 2) Om undersøkelsesenheten
- 3) Om konteksten

Disse data typene kobles deretter sammen for å undersøke og finne eventuelle kausale sammenhenger mellom dem. Her gjelder det å finne samsvar, og forskjeller, og der man har lignende datasett, å forsøke å forklare variasjoner som data har fra hverandre.

I en beslutningsprosess er det store mengder data å gå gjennom, fra møter, intervjuer, og en omfattende bredde av dokumenter- fra kommunale saksdokumenter til mediers dekning og sosiale mediers diskusjon rundt denne saken. Dette medfører at man i analysen vil ha store mengder av data for hver kategori som deretter skal knyttes opp til å beskrive og forklare en prosess.

Derfor har jeg valgt å gå strategisk inn i den tilgjengelige informasjonen og snevret inn de mest relevante detaljene som er knyttet oppom problemstillingen og tematikken rundt beslutningsprosessene. Dette settes inn i en lengre tidslinje som søker å på lineært vis å beskrive beslutningens forløp som skildret gjennom medieoppslag, saksdokumenter og fra detaljer i intervjuer- som igjen deles opp i faser. Tolkning videre fra dette baseres i stor grad på de teoretiske retningslinjene og aspektene som ble nevnt i teoridelen, og delt opp deretter.

I kunstsilosaken har det vært mange aktører involvert, men i denne oppgaven har jeg snevret inn de aktørene som settes søkelys på til å være de mer direkte knyttet oppom beslutningsprosessene heller enn de som kan ha hatt en mer indirekte innflytelse, ettersom medieanalyse ikke er oppgavens hovedmoment- om det kan være relevant i noen grad, blir dette avgjort i selve analysen basert på beslutningsgrunnlag og andre faktorer.

Fokuset her ligger også på å se etter en sammenheng på hvordan beslutningene ble tatt- og da blir også en del av tolkningen det å estimere og sette sammen en rekkefølge av hendelser, og bruke dette som en basis.

3.6 Overførbarhet av resultater

I kvalitative studier er det fortolkningen som skaper et grunnlag for overførbarhet, men her er det avhengig av om tolkningen som finner sted i prosjektet også er relevant i andre kontekster.

I denne tolkningen inngår min egen forforståelse som delaktig og uten tvil som et fargerike aspekt av tolkningen. En case kan enten verifisere eller avkrefte ens antakelser, og få en forsker til å revurdere eventuelle forut antakelser i møte med sakens realiteter og den grunnleggende strukturen de da finner. I denne forstand har jeg- til tross for en begrenset intern forforståelse for beslutningsprosessen fått i stor grad økt og nyansert innsikt i beslutningsprosessene gjennom studien.

Case studiet om Kunstsilosaken rører ved kommunale beslutningsprosesser, samt å se mer i dybden på hva som skjedde forut for vedtak, og den innflytelsen og initiativet som ligger bakom de eventuelle beslutningene. Funnene gjort i prosjektet vil kunne bidra til en økt forståelse for hvordan saken ble vedtatt.

Når det gjelder generalisering, er Kristiansand en av landets største kommuner- og mellom det og forskjeller mellom kommuners organisering og relative kulturelle forskjeller, kan det være vanskelig å si at prosessene slik de var fremstilt i Kristiansand er representative for alle kommuner, spesielt med for eksempel parlamentarisk organisering.

På tross for detter er beslutninger og prosesser i det offentlige rom vidstrakte og en del av offentlig styring og ledelse på tvers av kommuner, så vel som en del av andre offentlige institusjoner- og derav kan studien g funnene fra den ha allmenn interesse og overførbarhet i undersøkelsen av lignende saker.

Kapittel 4 - Beslutningsprosessens forløp

4.1 Empirikapittelets oppbygning

I dette kapitlet struktureres og analyseres data med utgangspunkt i det beskrivende teoretiske rammeverket. Fokuset rettes mot beslutningsprosessens forløp fra agendasetting, til vedtaksformulering til beslutningstaking. Den tidslinjen og beslutningsprosessen som her skisseres og beskrives er basert på data slik de kommer frem fra prosess-sporingen gjennom intervjuene og fra ulikt dokumentmateriale (saksdokumenter og medieoppslag), men prosess-sporingen tar utgangspunkt i det beskrivende teoretiske rammeverket presentert i kapittel to. Den empiriske beskrivelsen tar høyde for at tidslinjen og beslutningsprosessens forløp oppfattes ulikt av de ulike involverte aktørene. Prosess-sporingen baseres også på mer nøytrale fakta slik de kommer frem gjennom ulike kommunale saksdokumenter og andre offentlig tilgjengelige sakspapirer. I en så omdiskutert beslutningsprosess der mange aktører har ulike oppfatninger, erfaringer og agendaer er det viktig å forstå prosessen ut fra utvalget av informanter og dokumenter som inngår i denne studien, og at informantenes ulike verv og funksjoner også bidrar til ulike opplevelser og erfaringer av denne beslutningsprosessen. Videre i dette empirikapitlet beskrives beslutningsprosessen gjennom tre faser som først diskutert i kapittel 2, Teori:

1) Agendasetting; hvor saken først ble tatt opp og omdiskutert på mindre konkret og formelt grunnlag.

2) Vedtaksformulering hvor forslaget blir konkretisert og bearbeidet, vedtaket blir utarbeidet og man gjennomgår de praktiske aspektene av forslaget gjennom forskjellige instanser.

3) Beslutningstaking; Hvor den endelige formen av forslaget formes gjennom vedtak, tilskudd av finansiering og kan gå gjennom flere runder med debatt før et forslag forkastes eller vedtas..

Følgende forskningsspørsmål blir sentrale i fremstillingen og beskrivelsen av beslutningsprosessen: Hvordan kan agendasettingsfasen best beskrives, og hvilke trekk fra den er bemerkelsesverdige?

Hvordan kan vedtaksformuleringsfasen best beskrives, og hvilke trekk fra den er bemerkelsesverdige?

Hvordan kan beslutningstakingsfasen best beskrives, og hvilke trekk fra den er bemerkelsesverdige?

Hvordan passer beskrivelsene som finnes sammen med mediebildet? Er det uventede funn i prosessen som bør belyses?

4.2 Situasjonsbildet i kommunen forut for beslutningsprosessen om Kunstsilo

Historisk har Kristiansand kommune, siden salget av kommunens kraftaksjer på 1990-tallet, hatt en strategisk satsning på kunst, kultur og kompetanse som en tilnærming for å styrke befolkningens levekår i landsdelen. Blant annet besluttet Kristiansand bystyre i 2000, å opprette to stiftelser med dette som mål; Sørlandets kompetansefond og kulturstiftelsen Cultiva (Sørlandets Kompetansefond u.å.), der både etableringen av universitet i landsdelen og byggingen av nytt konsert- og teaterhus var sentrale mål.

I 2006 ble Universitetet i Agder etablert og i 2012 sto Kilden teater og konserthus ferdig. Kilden er et monumentalt bygg som har vunnet flere prestisjetunge utmerkelse innen design og teknologi. Kilden fungerer som teater og konserthus ikke bare for Kristiansand, men for hele Agder regionen. Kilden er lokalisert på Odderøya rett ved sentrum i Kristiansand, og er nevneverdig spesielt i oppgavens sammenheng siden teater og konserthuset ligger ved siden av Kunstsiloens arealer, og sammenhengen mellom byggene i formål og plassering er relevant for plasseringsgrunnlaget. (Cultiva 2020)

Denne satsingen omfatter også teater- og konserthuset Kilden, som ble påbegynt i 2007, og ferdigstilt i 2011, og hadde bygge-kostnader på 1683 millioner NOK. Driftsbudsjettet for Kilden inkluderer symfoniorkester, Agder Teater, og Opera Sør til en helhetlig budsjettramme på 117,4 millioner kroner i 2012, fordelt fra både statsbudsjett (96,6 millioner kroner) og kommunalt budsjett (20,8 millioner kroner).

Cultiva hadde i de aktuelle årene totalt sett delt ut 28.7 millioner i 2016, 22,6 millioner i 2017, 95,7 millioner i 2018, og 12,5 millioner i 2019. Den store økningen i bevilgning i 2018 er tildelingen av 80 millioner kroner til Sørlandets Kunstmuseum øremerket Kunstsiloen, og innehar pr. Februar 2020 en forvaltningskapital på 2.2 milliarder kroner, og det er avkast-

ningen fra dette som investeres i kulturlivet (Cultiva, 2020). Stiftelsens formål er å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand gjennom støtte til prosjekter og organisasjoner som driver med kunst, kultur, og opererer i de kreative miljøene i Kristiansand (ibid).

Sørlandets Kompetansefond som nevnt tidligere er den andre delen av satsingen i etterkant av salget av kraftaksjene, og ble opprettet av Kristiansand, Audnedal, Kvinesdal, Mandal, Songdalen, Søgne, Flekkefjord, Vennesla, Lindesnes, Marnardal, Hægebostad, Sirdal, Åseral, Lyngdal, og Farsund kommune med den hensikt å sikre at verdiene som er bygget opp i Vest-Agder energiverk skal komme innbyggerne i Vest-Agder til gode over lengre sikt. Dette skjer med et fokus på kompetanseheving og gode levekår, som inkluderer utviklingen av Universitetet på Sørlandet. (Sørlandets Kompetansefond u.å.) Kristiansand kommune er en vekstkommune der debatter rundt byutvikling har vært mange og store, og der særlig tre store saker har dominert mediebildet innenfor den tidsperioden som undersøkes i denne studien, fireårsperioden fra 2015-2019. Kunstsilosaken er en av disse, men det er også andre omdiskuterte og krevende saker som i samme tidsrom skapte stor debatt. Dette gjelder havnelyttingen fra Kristiansand sentrum til en annen bydel kalt Kongsgård/Vige, hvor det har vært stor debatt og lokal motstand mot flyttingen. Den tredje profilerte lokalsaken i Kristiansand kommune i dette tidsrommet er Gartnerløkka-prosjektet, som omhandler utbygging av et sentralt veikryss ved sentrum i Kristiansand, med det målet om å sikre bedre trafikkflyt gjennom bysenteret.

Politisk organisering (Vedlegg 3) i kommunen består av bystyret, som sitter overordnet formannskapet, deretter har man fem utvalg; kommunal-utvalget, oppvekststyret, helse- og sosialstyret, kulturstyret, og by- og miljøutvalget. Administrasjonen i kommunen (Vedlegg 4) er organisert med rådmannens kontor på toppen, med de seks delene av administrasjonen under; oppvekst, helse- og sosial, kultur, teknisk, organisasjon, og økonomi. Den politiske situasjonen i Kristiansand har vært preget av stabilitet, med Sentrum-Høyre koalisjoner med Høyre, Venstre og KRF som ved forskjellige tidspunkt i perioden alle har vært i ordførerposisjon siden 1947, uten at man har sett koalisjoner fra venstresiden ved marken. (Ertevåg & Christiansen 2019). Bystyret gjennom årene 2015-2019 som er hoveddelen av beslutningsprosessen innenfor bystyret, besto av følgende fordeling av representanter: Arbeiderpartiet: 15 representanter, Høyre: 13 representanter Kristelig Folkeparti: 8 representanter, Frem-

skrittspartiet: 4 representanter, Venstre: 3 representanter, Miljøpartiet De Grønne: 3 representanter, Sosialistisk Venstreparti: 2 representanter, Demokratene: 2 representanter, Rødt: 1 representant, Pensjonistpartiet: 1 representant, Senterpartiet: 1 representant (Valgdirektoratet, 2015).

4.3 Agendasetting

4.3.1 Ideen om kunstsilo tar form

De første diskusjoner omkring utvikling og bruk av den gamle kornsiloens arealer begynner allerede i 2012, flere år før saken om kunstsilo kommer på den politiske agendaen. Samtidig hadde Sørlandets kunstmuseum (SKMU) på den tiden reist en forespørsel om muligheten for større plass for sine kunstsamlinger til kommunen (fra intervju med tidligere ordfører). Gjennom intervjuene er det flere informanter som forteller om politiske diskusjoner rundt videre utvikling og bruk av siloen. Ideer som hotell og leilighetskompleks ble lansert som ideer i denne perioden ovenfor tidligere ordfører og bystyret som kommer frem i intervjuet med tidligere ordfører, en representant i bystyret fra demokratene, og representant i bystyret fra KRF, daværende ordfører, representant i bystyret fra Venstre, gruppeleder fra Arbeiderpartiet, og representant fra Tverrpolitisk Folkeliste.

Tidligere ordfører gikk over noen av de tidlige mulighetene i intervjuet for dette prosjektet; «... det var også en ide om boligutvikling i området og siloens rolle var ikke noe hovedfokus der det var mer et spørsmål om hvordan får du et område. Men konkret ved den siloen så var det noen interesser rundt å bygge hotell og noe kontakt mellom interesser i hotell-sektoren».

Informanten gikk videre inn på grunnene som lå bak at disse prosjektene ikke nådde videre inn i en beslutningsprosess. Det «... det var jo samtidig en ganske sterk holdning i det politiske miljøet at dette er en sånn indrefilet i byen som vi måtte tenke veldig nøye om hva vi skulle bruke til.»

Dette forholdet til silokaien kombinert med at man ikke hadde veldig fulle hoteller i byen i den relevante tidsperioden og at hotell dermed fikk lav prioritet var ifølge informanten en del av begrunnelsen for at dette ikke ble videre utforsket og tatt inn i en beslutningsprosess, samtidig som om det var tanket om hvordan man ønsket å benytte Kristiansands status som Sørlandets hovedstad.

I intervju med en bystyrerepresentant fra Venstre, som også var en del av byutviklingsstyret, støttet informanten også opp under dette, og tok opp vernet som siloen hadde som bygg, men utdypet også med at det å bruke siloen som museum hadde blitt tatt opp ved tidligere anledninger; «... det å ha kunst i siloen var jo en ide som dukker opp flere ganger. Jeg tror ikke dette er noe Nicolai Tangen har funnet på liksom, jeg hørte om ideen før han kom på banen».

4.3.2 Initiativet fra ekstern kunstsamler og investor

I førstedelen av mars 2015 tar det som fremstår som den første eksterne initiativtakeren, investoren og kunstsamleren Nicolai Tangen, kontakt med tidligere ordfører, og kommer da med en henvendelse til ham, investoren ønsket å donere sin kunstsamling til Kristiansand by, denne kontakten kan dermed regnes som det første punktet selve samlingen kom på agenda, og ikke kun bruksområdet for silo eller Sørlandets Kunstmuseums plassbehov.

«Nei det var jo gjennom en henvendelse til meg fra Nicolai Tangen, i våren 2015. Med mindre du vil si at det også henger sammen med at Sørlandets kunstmuseum allerede før den tid hadde pekt på at de trengte mer plass til sine samlinger, men da var det ikke noen silo inne i bilde, men- men det var en generell bakgrunn.» - Tidligere Ordfører i intervju.

Som sett i sitatet ovenfor ble det opprettet kontakt med tidligere ordfører, og kom med en henvendelse hvor det ble uttrykt ønske om å donere hans kunstsamling til fødebyen Kristiansand (informasjon fra intervju med tidligere ordfører). I intervju med et medlem av Kristelig folkeparti forteller ham om starten på prosessen:

«12. mars- 11. Mars i 2015 så ringte [tidligere ordfører] til meg. Og så spurte han, kjenner du en som heter Nicolai Tangen? Så sa jeg ja, jeg vet jo hvem han er for jeg kjenner jo faren hans. Så spurte han, kjenner du noe til han? Ja, jeg vet jo det at han har mye penger og han bor i London og han er veldig kunstinteressert, og at han også har kunstfaglig utdannelse fra universitetet på et eller annet nivå».

Informanten forteller om en samtale mellom seg og tidligere ordfører som foregikk rundt den 12. mars, der tidligere ordfører informerte om henvendelsen, etterspurte informasjon om Nicolai Tangen, og avtalte møte på ordførerens kontor der representanten fra KRF var invitert den påfølgende dagen.

En bystyrerepresentant fra opposisjonen og arbeiderpartiet fremhever at saken først fikk opposisjonens oppmerksomhet som følge av et tilfeldig møte med tidligere ordfører i Markensgate (sentral handelsgate i Kristiansand). Der fikk representanten vite mer saken knyttet til selve kunsten og donasjonen. En av informantene som var medlem av formannskapet og representerte Arbeiderpartiet forteller at saken formelt kom på agendaen i formannskapet på samme tid som det ble nedsatt en arbeidsgruppe for å jobbe videre med saken. Av interesse for formannskapet på dette stadiet var avklaring rundt hva saken omhandlet og å arbeide frem en innstilling. I intervjuet fremhever informanten at det på dette tidspunktet fra formannskapet sin side ikke var noen intensjon å ha eget bygg for kunstsamlingen:

«.. hadde ikke noen forestillinger om egne bygg og sånt noe, det var altfor tidlig. Mer sånn 'hva er dette?', 'hva inneholder det for noe?' Vi må få rede på det, og det var der det begynte»

Dette tyder på at man i tidlig fase fra formannskapets side ikke hadde en klar strategi for hvordan kunstgaven skulle håndteres.

4.3.2 Tidlige møter: Agendaen utformes

Kort tid etter disse samtalene ble det satt opp møte på ordførerens kontor som nevnt i intervjuene med representanten fra arbeiderpartiet og KRF tidligere, Til stede er Nicolai Tangen, tidligere ordfører, med gruppeleder fra arbeiderpartiet i bystyret, representant fra KRF, og en sekretær. Bruk av siloen skal ha blitt nevnt som ide av en av de oppmøtte til Tangen som alternativ. Dette kom også frem i et intervju med informant fra Kristelig folkeparti. I møtet ble det fremlagt informasjon omkring prosjektet, tidsperioden verkene var fra, og mulige motkrefter ble tatt opp mot prosjektet, i denne forstand var det snakk om kunstmuseet som ble bedt trukket inn i prosessen tidlig for å kunne være involverte. Det er også nevneverdig at siloen som mulig lokale for samlingen ble tatt opp under dette møtet som detaljert under;

«... Så det var bare en tanke, men jeg så det- denne muligheten som lå ved å plassere- i å plassere han sin kunstsamling der. Jeg nevnte jo det for han og sa det at det er jo kunst fra samme tid, så det hadde vært som hånd i hanske sa jeg til ham, Nicolai Tangen. Og vi snakket litt om det, ikke noe mer en det at det- det er en mulighet å plassere det i siloen» (intervju med en representant fra KRF).

Gruppeleder fra arbeiderpartiet nevnte også dette møtet, om ikke i samme detalj som forrige informant gjorde:

«Og så ble jeg invitert til et møte hos ordføreren hvor også denne Nicolai Tangen skulle være til stede. Det var han, så fikk jeg en rask presentasjon av selve kunstsamlingen da, som inneholder veldig mye bra- bra kunst».

Etter møtet er også en befaring med tidligere ordfører og Nicolai Tangen, som beskrevet av tidligere ordfører i intervju. Befaringen involverte å se på diverse bygg som hadde potensiale for å huse samlingen. Dette inkluderer hotellet Caledonien, og Sørlandets Kunstmuseum der det ble snakket om mulighetene for utbygging av bygningen, mens det tredje stoppet da var ved silokaien. Informanten beskriver prosessen som noe tilfeldig, der de under denne befaringen fikk ideen med Kunstsiloen for Tangen-samlingen:

«... så var det siloen som var den tredje besøksstasjonen, og da vi gikk utover silokaien forbi kilden så sto [sjef for Kilden Kultursenter] sammen med en annen kar som hadde en ledende ... de hadde en røkepause på bryggekannten der og så hilste vi på de og så sier jo [sjefen] sånn entusiastisk at ...»

I denne samtalen med den daværende sjefen for Kilden uttrykte den daværende sjefen for Kilden en entusiasme for å få siloen som lokalisering for samlingen i samspill med Kilden, utnyttelse av stillere tider ved teateret og opprettelse av et kulturelt kraftsentrum ved silokaien.

«... du kunne lage et kraftsentrum her på bryggekannten, og jeg må innrømme jeg ble litt fascinert av mulighetene her ikke minst fordi den daværende sjefen for kultursenteret beskrev alle muligheter som da kunne oppstå rundt dette, så da tror jeg at også Nicolai følte at dette var noe veldig gøy da» (Intervju med tidligere ordfører)

Dette kommer fra intervjuet med tidligere ordfører, som videre uttrykket at disse lokalitetene ble tatt med videre inn i vurdering gjennom arbeidsgrupper senere i prosessen.

I forhold til hvor koblingen mellom samlingen, kunstmuseet og siloen kom inn i bildet kom dette frem i intervju med daværende rådmann en del av administrasjonen i kommunen. Informanten nevnte at Kristiansand kommune vurderte å knytte prosjektet oppimot hele landsdelen. Dermed invitertes fylkeskommunen tidlig inn i prosessen, samt at Sørlandets kunstmuseum ble koblet inn i en tidlig fase. Representanten fra KRF fremhever i intervju at

SKMU ble foreslått av ham selv som en mulig motkraft og opposisjon til prosjektet, dersom de ikke ble tatt med i beslutningsprosessen på et tidlig stadium ettersom det ville være å gå inn på SKMUs fagfelt uten konsultasjon. Ifølge en annen informant var det Nicolai Tangen som hadde et særlig ønske om siloen som lokalitet for kunstsamlingen:

«... og da hadde Nicolai Tangen særlig et ønske om å få vurdert siloen på silokaien, eller siloen på odderøya, som en adresse for denne samlingen» (intervju daværende rådmann).

Man har i tidligfase av prosessen flere informanter som har ulike perspektiver på når selve silobygget ble tatt inn som ide. Siloens status var velkjent som et tomt bygg med vernestatus, og ideen om koblingen mellom silo-bygget og muligheten som lokalitet for kunstsamlingen dermed kommer opp i flere tilfeller.

4.3.3 Offentliggjøring av Tangen-samlingen i Fædrelandsvennen

Den 25. April 2015 er det stort oppslag i lokalavisen Fædrelandsvennen med overskriften «Gir gigantisk kunstsamling til sin fødeby». I medieoppslaget fastslår daglig leder i en lokal kunsthandel at dette er en sensasjon unik i norsk sammenheng. Avisreportasjen inkluderer informasjon om Tangen, samlingen, og Tangen nevner kornsiloen i intervjuet som et veldig passende alternativ for å huse kunstsamlingen. Artikkelen påpeker at Kunstsiloen er sett på som en mulighet, og setter søkelys på at siloen har stått tom uten at man vet hva den skal brukes til (Fædrelandsvennen, 2015).

I sin helhet ser man i agendasettingsfasen at man hadde et eksisterende problem der det fokuseres på en plassmangel for kunstverk ved Sørlandets Kunstmuseum, men i seg selv manglet SKMU tyngden til å få på plass utvidede lokaler. Nicolai Tangen tok kontakt med tidligere ordfører på dette tidspunkt, og gjennom sin donasjon av kunst ble problemet aktivert, og man fikk en løsning, der donasjonen førte til at både SKMU og samlingen fikk på plass nye lokaler i silo-bygget. Problemet og løsningen her virker nokså klare i dette tilfellet.

4.4 Vedtaksformulering

4.4.1 Arbeidsgruppens tidlige arbeid

Beslutningsprosessen i Formannskapet starter den 27. mai 2015, når en arbeidsgruppe opprettes. I saksdokumentet (Formannskapet, 58/15, 27.05.2015) nevnes ikke spesifikke med-

lemmer av arbeidsgruppen, men Venstre ønsker at leder av Kunsthallen og fungerende kulturdirektør innlemmes i prosessen, men kun fungerende kulturdirektør er med i vedtaket. Arbeidsgruppen settes ned for å utarbeide forslag, og de konkrete forslagene som måtte bli resultat fra gruppens arbeid poengteres å behandles på vanlig måte når det er klargjort. (ibid). Oppstartsmøte for denne arbeidsgruppen finner sted den 29. mai samme år. Her blir samlingen presentert for gruppen, og det blir uttrykt interesse for å sette opp en internasjonal arkitektkonkurranse blir her nevnt, samt at Snøhetta arkitektfirma var i kontakt med Tangen etter offentliggjøringen i Fædrelandsvennen – uten at man på dette stadiet har videre detaljer, med interesse for å involvere både Vest- og Øst Agder Fylkeskommuner. Arbeidsgruppen består på oppstart møtet av tidligere ordfører, tidligere varaordfører, rådmann, Nicolai Tangen, representant for Tangen, havnesjefen, direktør i Cultiva, daglig leder i Kanal byen samt en sekretær (Arbeidsgruppen 2015).

4.4.2 En kobling mellom SKMU og AKO-samlingen kommer i fokus

Det andre møte i Arbeidsgruppen finner sted den 6. August 2015. Deltagere på møtet er noe endret fra oppstartsmøtet, varaordfører er ikke til stede, rådmann er ikke til stede, direktør for kulturhuset Kilden melder forfall, mens fungerende kulturdirektør er til stede (Arbeidsgruppe 6.08.2015). Foreløpig utkast til en intensjonsavtale lages, detaljene for avtalen på dette stadiet nevnes ikke i referatet for møtet, men i brede trekk er det en intensjonsavtale for prosjektet som helhet. Punkt 3 inneholder de grunnleggende forutsetningene til gaven. Punkt 4 dreier seg om mulig lokalisering, som blir diskutert på møtet, der ordlyden endret til å åpne opp for eventuell samlokalisering med andre institusjoner, med flere innspill om muligheter til en samlokalisering med Sørlandets Kunstmuseum. (SKMU). Punkt 9 angår forholdet mellom stiftelsen og lokalet/museet, og poengterer at det er viktig å sette opp en avtale mellom disse, sannsynligvis en deponeringsavtale.

Man har en presentasjon av siloens historie samt oversikt av siloens stand, arealer og annen informasjon om bygget. Finansiering blir gjennomgått på dette møtet før det ble drøftet samlokalisering med SKMU. I en oppdatert intensjonsavtale mellom pålegger Tangen seg et bidrag på 20 millioner kroner, man har en uavklart sum fra Cultiva, og Bystyret er bedt om å ta stilling til økonomiske bidrag i denne sammenheng. Kontakt med kulturminister, og mulige sponsorer for prosjektet fra næringslivet blir satt som planer forut for nest møte.

Arbeidsgruppen møtes igjen den 11. september. Intensjonsavtalen oppdateres ettersom den er i ferd med å ferdigstilles til å kun bestå mellom AKO Stiftelsen og Kristiansand Kommune, mens Nicolai Tangen som privatperson trekkes ut av avtalen og ved dette er nå formen donasjonen vil ta klarere, grunnene bak dette nevnes ikke i referatet, men det virker trolig knyttet til å distansere privatpersonen Tangen fra samlingen og prosjektet. AKO Stiftelsen kjøper samlingen og blir eier, dette skjer med intensjon å lette toll og avgifter ved innføring av samlingen til Norge. Det er interesse i prosjektet fra Kanalbyen (Boligprosjekt i Kristiansand Sentrum) ettersom byutvikling antas å gagne byggeprosjektet. Man har også salg av SKMUs lokaler til Cultiva, Kristiansands energiverksstiftelse som støtter opp under kulturprosjekter satt som mulig finansieringskilde for Siloen. Selve utformingen av arkitektkonkurransen først lagt opp til i oppstartsmøtet, skjer også på dette møtet.

Det fjerde møtet for arbeidsgruppen finner sted den 7. oktober. SKMU viser på møtet interesse for samlokalisering med samlingen, Styret i SKMU bes ta stilling til beslutningsgrunnlag, samlokalisering støttes av Cultiva. Tangen gir full oversikt av sin samling til museets kurator, samt 1 million til innkjøp for SKMU. Arkitektkonkurranse går inn i 2. trinn, kriterier begynner å fastsettes.

4.4.3 Siste møter i arbeidsgruppen

Den 26. november er det femte møte for arbeidsgruppen. I dette møtet diskuteres utendørs arealene rundt selve silobygget, som tas opp fra Kanalbyen sin side - Kanalbyen er et byutviklingsprosjekt der det legges opp til en ny bydel i Kristiansand- som påpeker at det i nåværende stand er et 'grått og trist' og vil legge dette til arkitektkonkurransen. Tangen fremsetter her en ide om å bruke Siloens uteområder til skulpturer. AKO, SKMU, og Cultiva fremsetter spørsmål angående arealbehov og oppdeling av det gitte utendørsarealet. Påtroppende ordfører (Referert til i teksten som daværende ordfører) tiltrer gruppen. Juryen planlegges for konkurransen med byplanleggere, kunstfaglig kompetente og arkitekter.

En intern samordning vedrørende Tangen-samlingen finner sted i kommunen den 18. desember 2015. Til stede er daværende ordfører, daværende rådmann, teknisk direktør, kulturdirektør, fungerende kulturdirektør, og økonomidirektør Arbeidsgruppens arbeid så langt gjennomgås av rådmann, fra henvendelsen til orienteringssak i formannskap til arbeidsgruppens opprettelse. Det er også nevnt i dette møtet at siloen var et forslag fra Nicolai Tangen sin side (Kristiansand Kommune, 18.12.15). I saksdokumenter kommer følgende frem: «Det

er naturlig at Cultiva etter hvert trekker seg ut av Arbeidsgruppen, men viktig å åpne for videre mulig samarbeid i deler av prosjektet» (Arbeidsgruppe Silo 26.11.15). Styreleder i Cultiva legger frem et ønske om å kjøpe SKMUs daværende lokaler og gjennom dette bidra til finansiering av kunstsiloen ettersom salgssummen ville gå direkte til finansiering av siloen. Dette er til bruk som 'Barnas Hus' selv om detaljer er uklare. Kostnader for arkitektkonkurransen deles i tre, dekket av henholdsvis kommunen, SKMU og Tangen, og til siste Kanalbyen (Kristiansand Kommune, 18.12.15).

Det foreslås å opprette en både en arbeidsgruppe og en styringsgruppe for prosjektet, hvor styringsgruppen består av ordfører, aktuelle styreledere, eierfylkene (Aust- og Vest-Agder), Tangen (Og hans representant), og det poengteres her at fylkenes mandat kun gjelder SKMU, og ikke selve samlingen (ibid). I den interne samordningen blir det også fremsatt ønske om at en representant fra opposisjonen og fra fylkeskommunen blir delparter av gruppen. I tillegg vektlegges det at Nicolai Tangens interesser må ivaretas, og Tangen har bedt tidligere ordfører representere seg i gruppen. Den tidligere ordføreren stiller seg positiv til dette i etterkant av at påtroppende ordfører for Høyre blir gruppeleder i styringsgruppen (ibid). Arbeidsgruppen foreslått her ville bestå av representanter fra administrasjonen; teknisk, kultur og økonomi, samt representasjon fra SKMU og eventuelle andre personer etter behov (ibid).

4.4.4 Overgang fra arbeidsgruppe til styringsgruppe

Den 13. januar 2016 blir det nedsatt en styringsgruppe av formannskapet i et enstemmig vedtak, og hvor følgende ble invitert som medlemmer: Nicolai Tangen, tidligere ordfører (etter ønske fra Tangen), representant nummer 2 fra Tangen, Sørlandets Kunstmuseum, Kristiansand Havn/Kanalbyen, Øst- og Vest-Agder fylkeskommuner, Kilden IKS, representant fra formannskapet og opposisjon, representant for rådmannen i Kristiansand person med kunstfaglig bakgrunn. Referat fra formannskapet klargjør ikke om arbeidsgruppen fortsatte i ny form med administrativ representasjon slik foreslått i forrige kapittel (Kristiansand Kommune: Bystyret, 7/16).

I forbindelse med Nicolai Tangens donasjon av en kunstgave til Kristiansand by, vedtok formannskapet i møte 13. januar 2016 å nedsette en styringsgruppe med ordføreren som leder. Styringsgruppens sentrale oppgaver har vært å: Finne egnede lokaler til Tangensamlingen. Sikre et økonomisk bærekraftig driftskonsept. Utrede finansiering av bygg og

drift, og å sikre god fremdrift (ibid). Styringsgruppen møtes for første gang den 4. februar. Ved oppstart holder Tangen presentasjon om samlingen sin, og nevner en vedvarende interesse for å øke omfanget til samlingen, med 100 nye verk siden mai 2015 med mål om å 'fordype' og 'forsterke' samlingen. Dette etterfølges av en kort orientering fra ordfører og rådmannrådmann om veien frem til vedtak i formannskapet samt fremdrift i arkitektkonkurranse (Kristiansand Kommune, 30.05.2016). I henhold til konkurransen blir juryen fremsatt og vedtatt og består av følgende: daværende ordfører (leder), Nicolai Tangen med personlig varamedlem. En representant for Kanalbyen, en kunstner, direktør i KODE, arkitekt Kanalbyen, administrasjonssjef SKMU/arkitekt, to NAL-oppnevnte arkitekter (ibid).

Styringsgruppen møtes igjen den 30. mai. Presentasjon av Tangen for innkjøp så langt i 2016. Dette inkluderer blant annet malerier, trykk, og foto. Arbeidsgruppen for bygget så på to alternativer: Kunstmuseum/hotell i samdrift, og Kunstmuseum/kulturskole der 70% av areal er offentlig (Kristiansand Kommune 30.05.2016). Det ble lagt frem en finansieringsplan hvor det ble beregnet et lån på 200 millioner kroner. Dette må finansieres ved at det offentlige øker driftstilskuddet til museet med 9 mill. kroner årlig. I tillegg til å betjene lån må det offentlige øke tilskuddet for å dekke økte FDVU-kostnader. Det fantes per møtets dato ingen gode anslag på byggets FDVU-kostnader. EU støtte nevnes, Arbeidsgruppen for drift anslår driftskostnader til å være 60/40 mellom stat og lokalt, med Sparebanken Sør som lokal sponsor (Kristiansand Kommune 30.05.2016). På dette møtet finner man frem til enighet om deponi og SKMUs forhold til Tangen-samlingen. Direktørstillingen er et annet tema på møtet, og det poengteres at den må få større fokus fremover, garantier om statsstøtte, forankring av avtalegrunnlaget med Tangen-stiftelsen, sambruksmuligheter med Kilden, og tallfesting av verdien på kunstgaven (Kristiansand Kommune 30.05.2016).

Orienteringsmøte om arkitektkonkurransen ble holdt ovenfor arbeidsgruppen den 26. september om de siste seks finalistene med titlene: Kunstsilo X, Silosamlingen, Kulturakse, Dream, Kultur-industrielt kompleks og Lysningen. Etter orienteringen om arkitektkonkurransen blir det diskutert avtalen mellom SKMU og AKO Kunststiftelse, som enda var i forhandlingsfasen. Kommentarer fra arbeidsgruppen belyser at å samle SKMU og samlingen i samme bygg vil medføre en stor økning i driftsbudsjetter, og det poengteres at det må forankres i lokal og regionalpolitikken. I møtet blir det foreslått å gi SKMU rådighet over bygget.

Videre foreslo rådmannen 50 mill. til utbygging av siloen for å dekke arealbehovene til samlingen og SKMU. Det blir også foreslått å opprette en Kommunikasjonsgruppe for å formidle at prosjektet i et folkelig lys (Kristiansand Kommune 26.09.2016). Styringsgruppen møttes for fjerde gang den 24. oktober. Utlysning av prosjektleder klargjort, og totalutgifter for bygget anslås på 500 millioner, 200 millioner håndteres av lokale krefter, 200 millioner finansieres gjennom lån. Driftsutgifter anslås på 40 millioner. Budsjettmøte i bystyret avholdes 14. desember, hvor budsjett fra H/KRF/FRP/V/PP/SP ble vedtatt (Kristiansand Kommune: Bystyret, 173/16). Forslag fra SV med målsetting om at Kristiansand skal bli Norges fremste kulturby i samspill med siloens ferdigstilling, blir enstemmig vedtatt. Forslag fra SV om kunstnerbolig tilknyttet siloen blir nedstemt. I rådmannens forslag foreslås det 0.5 millioner årlig til prosjektet (ibid).

4.5 Beslutningsfasen

4.5.1 Skisseprosjekt og driftsgaranti

I enstemmig vedtak om skisseprosjekt for nytt kunstmuseum fra bystyret den 2. februar 2017 stilles det en driftsgaranti på 5 millioner kroner for dekning av kostnader til gjennomføring av et skisseprosjekt for et nytt felles museum for Sørlandets kunstmuseum og Tangesamlingen på Odderøya (Kristiansand Kommune: Bystyret 16/17). Formannskapet ba rådmannen etablere en arbeidsgruppe som sørger for god forankring og gjennomføring av arkitektkonkurransen, og som utreder mulige finansieringsløsninger for et slikt museum. Vinner av arkitektkonkurranse stadfestes. Tangen og AKO Kunststiftelse bidrar med 20 millioner kroner til byggingen av det nye kunstmuseet i siloen. Det sjette møtet i styringsgruppen skjedde den 27. februar. Eierskap blir bestemt gitt til SKMU som byggherre, Kristiansand kommune eier og driver arbeidet med ny kulturskole på silokaien. Kanalbyen arbeider med reguleringsplan og tar ansvar for den kommersielle del av prosjektet, med ny direktør som nøkkelperson i finansiering (ibid).

Styringsgruppen møtes for syvende gang den 29. mars 2017. Cultiva forplikter seg på å øke det økonomiske bidraget ytterligere, med et uspesifisert gaveelement i tillegg til de 35 millioner som påberegnes kjøp av katedralskolen. Direktør for Kunstsiloen legger føringer for satsinger og videreutvikling av prosjektet. AKO stiftelsen bidrar med 15 flere millioner til innkjøp. Oppstartsmøte for reguleringsplan var tidligere samme dag og blir nevnt som del av

status rapporten ovenfor arbeidsgruppen. Den største utfordringen i dette arbeidet fremhever logistikk og transport til Kilden, Kunstsilo og kunstscolen (Kristiansand Kommune 29.03.2017).

Styringsgruppen møtes igjen den 8. mai. Vedtaksendringer ble utsatt til behandling i fylkesting og kommunestyre har sagt sitt. Kristiansand kommune overtar ansvar for bruk av siloen i henhold til aktiviteter i den nærmeste tiden. Planer ble laget med besøkstall mellom 100.000 og 400.000 i året. Det blir reist spørsmål om prosessen går for raskt- Kilden har hatt ønske om fysisk kobling mellom byggene, men føler seg ikke hørt (Kristiansand Kommune 08.05.2017).

4.5.2 Partipolitisk motstand hos opposisjonen i fylkestinget

I juni 2017 er det planlagt prinsippvedtak angående Kunstsiloen i fylkeskommunen. Folkevalgte i fylket hevder det her manglet i høy grad med henhold til dokumentasjon fra AKO-stiftelsen.

«...da fikk vi saken på bordet, uten papirer i det hele tatt og når jeg spurte etter avtalen imellom AKO styret og SKMU så var det ikke noen avtale på bordet. Den fantes for det ble jo sagt at den var lagt, men den var altså ikke satt ut. Det er helt uhørt etter mitt syn» (Intervju med fylkestingsrepresentant fra Arbeiderpartiet).

Det er i relasjon til dette punktet verdt å påpeke at man ikke har lignende problemer med dokumentasjon og administrasjon på kommunalt plan, men en kritikk mot administrasjonen kom frem i det følgende sitatet, om ikke tilknyttet noen spesifikk fase av beslutningsprosessen.

«... det er jo ikke tvil om at i kunstsilosaken så var jo motstanderne, som jeg jo også representerer da- nokså klare på at man følte at kommuneadministrasjonen egentlig var for kunstsilo og at det liksom gikk igjen i forslagene til vedtak.» (Intervju med representant fra Tverrpolitisk folkeliste)

FRP fremmet forslag den 21. juni om at saken revurderes i administrasjonen, og at det vurderes hvilket handlingsrom som ligger innenfor dagens driftsrammer. Forslagsstiller ønsket begrunnelse for aktivitet utenfor dette. Dette falt fra med 42 stemmer mot 10. Endringer i vedtekter, driftstilskudd og investering var fokuset for dette forslaget.

Møte nummer ni i Styringsgruppen fant sted den 22. juni 2017. Utilfredshet med logistikk knyttet til kollektivtrafikktilbud ble tatt opp i gruppen. Utsettelse av Kunstsilo saken i fylkesutvalget var også på saklisten, grunnet at saken kom sent på agenda og det manglet dokumentasjon som nevnt ovenfor av en fylkestings representant for arbeiderpartiet.. Daværende rådmann informerer om at saken er vedtatt i bystyret i Kristiansand kommune, hvor bystyret også anbefalte vedtektsendringer i henhold til notat fra SKMU, med ingen innvendinger til en økning fra 5 til 10 millioner i driftsgaranti, og saken anses som godt politisk forankret ifølge daværende rådmann (Kristiansand Kommune 22.06.2017; Kristiansand Kommune: Bystyret 85/17).

Styringsgruppen møtes igjen den 13. september, i dette møtet blir bidraget fra staten informert om ovenfor styringsgruppen der staten gir 2 millioner mer til SKMU for 2018 som driftstilskudd som øker den totale verdien i avtalen mellom SKMU og AKO-stiftelsen til 3.4 millioner kroner. Arealfordeling er her på agenda, og 4000m² er nå satt av til utstillinger, og kapasiteten til Kunstsiloen settes til 2400 besøkende samtidig grunnet brannforskrifter (Kristiansand Kommune 12.09.2017).

Møte nummer 11 i styringsgruppen fant sted den 9. september. Møter planlegges med kulturpolitikere i Oslo, Arendal får tidlig visning av verkene i 2018, fylkeskommunen utsetter saken mens reguleringsplanen går inn i slutfasen. Vinner av arkitektkonkurransen blir annonsert i desember 2017, da arkitektkontorene Mestres Wåge Architectes og MX_SI Architectural Studio fra Barcelona vant med sitt konsept 'Silosamlingen'. I *Fædrelandsvennens* artikkel «Cultiva gir tilskudd, ikke lån» (30/12/17) uttrykkes det fra Cultivas side at tilskudd på 100 millioner er usannsynlig, men at det vil foregå en vurdering på hvordan det vil påvirke andre tilskudd fremover.

4.5.3 Innlegg på sosiale medier og interpellasjoner fra opposisjon i beslutningsprosens siste fase

Et innlegg på Facebook fra en lokal millionær og gründer er med på å skape motstand mot prosjektet. En informant fra Venstre går inn på innlegget i sammenheng med politiske aktører, og poengterte at man så lite motstand fra senere opposisjonspartier i forkant av innlegget til Brandsdal:

«... det var ikke mange som protesterte mot dette før godeste Brandsdal skrev Facebook innlegg, nyttårsaften 2018. Altså før dette så var det ganske- det gled igjennom alle utvalg ...»

I innlegget hevdes en pengebruk på en halv milliard kroner på Kunstsiloen, og det stilles tvil til at kommunen burde ha takket ja til gaven, og kritiserte pengebruken omkring prosjektet videre i en sak dekket av *Fædrelandsvennen* publisert den 2. januar 2018. I starten av januar generelt preges *Fædrelandsvennen* av innlegg både i forsvar av- og i opposisjon mot silo prosjektet.

Gründeren ansvarlig for Facebook-innlegget foreslår akvarium og maritim park i Siloen i *Fædrelandsvennen* i et innlegg den 8. januar. Stortingsrepresentanter fra AP og SP sier i *Fædrelandsvennen* at Kunstsiloen er et eliteprosjekt som det ikke bør brukes offentlige midler på.

Professor Thore Johnsen ved NHH (Norges Handelshøyskole) går ut i *Fædrelandsvennen* den 13. januar og advarer Cultiva mot å investere over de typiske handlings- og investeringsrammene i silo prosjektet. I en meningsmåling utført av *Fædrelandsvennen* i samarbeid med Respons Analyse publisert den 27. januar 2018 uttrykker flertallet av de sprute seg negativt innstilte til Kunstsiloen, med 47% negativt innstilt, og 33% positivt innstilt.

31. januar fremmer Demokratene en interpellasjon om folkeavstemming om Kunstsiloen i Kristiansand. En interpellasjon er et spørsmål tatt opp ovenfor ordfører og kommunestyret av en prinsipiell karakter. En interpellasjon blir vanligvis fremsatt sammen med et forslag som tas opp til votering. Dersom forslaget vedtas oversendes til rådmannen for utredning samt at forslagene sendes til formannskapet eller fylkesutvalget for videre saksbehandling. En interpellasjon fremmes skriftlig til ordfører/fylkesordfører innen en gitt frist i forkant av møtet, vanligvis en uke (Kommunesektorens organisasjon 2018). Realitetsbehandling av dette forslaget ble stemt ned med 35 mot 18 stemmer. (Kristiansand Kommune: Bystyret, 21/18)

Det 12. møtet i styringsgruppen finner sted den 15. februar samme år. Fylkeskommunen Vest-Agder vedtar da saken, og bidrar med 25 millioner kroner, Aust-Agder bidrar med 5 millioner til finansiering, driftstilskudd blir satt til vurdering. AKO øker sitt bidrag til 30 millio-

ner kroner, og Cultiva bevilger 100 millioner. Havnestyret har orientering angående Kunstsi-
loen, og saken blir vedtatt til tross for motstanden fra FRP og Demokratene. Deres forslag
om å avvente med stemmeangivelse før kystverkets behandling ble fullført, falt bort. Det ble
igjen fremsatt interpellasjon fra Demokratene med klage på at salget av siloen ikke har vært
på det åpne markedet. Ordfører svarer at siloen er solgt til SKMU fra reguleringsplaner i om-
rådet. FRP fremsetter forslag om omregulering av silotomten, som blir avvist fra realitetsbe-
handling med 41 mot 10 stemmer. (Kristiansand Kommune: Bystyret, 44/18) Enda en ny in-
terpellasjon fra FRP blir fremsatt den 25. april om Kunstsi-
loen som ønsket en ekstern part
som kan evaluere premisser og tall som lå som grunnlag for bystyrets behandling i 2017. For-
slaget ble nedstemt med 36 mot 15 stemmer (Kristiansand Kommune: Bystyret, 56/18).

Styringsgruppen møtes for 13. gang den 26. april 2018. Gruppen blir opplyst angå-
ende møte med kulturministeren, ministeren var positiv til verdien av kulturelle
klynger/samlepunkt og privat-offentlig samarbeid i henhold til prosjektet. Videre innkjøp til
samlingen vurderes også i møtet. Det 14. møtet i Styringsgruppen finner sted den 6. septem-
ber 2018. I dette møtet tar styringsgruppen opp en runde med tilbud for byggeprosjektet
som er relatert til prosjektet og siloen. Tilbudet ble lyst ut som en åpen konkurranse i hen-
hold til norsk regelverk omkring offentlige anskaffelser. Planen som legges frem i møtet er å
følge denne 'anskaffelsesfasen' med en samhandlingsfase ca. november 2018, og en gjen-
nomføringsfase i april 2019 på lengre sikt, og det poengteres i styringsgruppens kommenta-
rer at denne planen i høy grad er avhengig av at statsbudsjettet gir ytterligere tilskudd til
kunstsi-
lo-prosjektet. SKMU poengterer at de er godt fornøyde med hvordan Arendalsuka
forløp, med engasjement på agenda på nasjonalt nivå og en opplevelse at det var godt kunn-
skapsnivå rundt prosjektet.

Styringsgruppen møttes igjen for 15. gang den 30. oktober. Her blir tilskuddet på 175
millioner fra staten tatt opp, og det anvises at tilskuddet lindrer risikoprofil for prosjektet og
reduserer lånebehov til 80 millioner. Kruse Smith blir tildelt kontrakt for Kunstsi-
lo og Kulturs-
kolen som utlyst, med delt eierskap for silokaien mellom Kanalbyen, Kommunen, og Havn
(Kristiansand Kommune, 30.10.2018).

Rådmannen fremsetter forslag til justeringer av budsjett/handlingsplan den 19. desember i
bystyret. Bystyret ber om at det fremmes en sak for å avklare regionens bidrag til Kunstsi-
loen, hensyntatt at Staten har bevilget 175 millioner kroner i investeringsmidler i stedet for

økt driftstilskudd. Demokratene setter i bystyret frem et forslag om å skrinlegge alle planer om Kunstsilo prosjektet. FRP setter også frem forslag om oppheving av kommunens praktiske involvering i Kunstsiloprojektet, inkludert kommunens økonomiske forpliktelser i prosjektet. Forslagene falt bort med henholdsvis 46 mot 7 og 45 mot 8 stemmer (Kristiansand Kommune: Bystyret 142/18).

4.5.4 Tilspisning av den politiske debatten

I bystyremøte den 23. januar 2019 ble reguleringsendringer for felt på silokaien tatt opp i bystyret, vedtaket endrer på reglement for utnytting av parkeringsarealene ved silokaien i tråd med logistikkproblemer rundt kaien nevnt tidligere i kapittelet. Dette medfører tilrettelegging for el-bil tilrettelegging og ladbare hybrid biler samt oppstillingsplasser for sykkel for omliggende boenheter. FRP og Demokratene ønsket å sende forslaget om reguleringsendringer til Kristiansand Havn for innspill, Venstre foreslo en økning i sykkelparkering per boenhet. Venstre foreslo å la administrasjonen få i oppgave å utføre reguleringsendringer for resten av silokaien i egen sak. Demokratene foreslo å ikke godkjenne reguleringsendringene. FRP, Venstre og Demokratenes forslag ble stemt ned (Kristiansand Kommune: Bystyret, 13/19).

Interpellasjon fra Demokratene tas opp i bystyret den 27. februar 2019. Demokratene fremhever budet fra gründeren som la ut innlegget nevnt tidligere i kapittelet på Facebook på siloen hvor gründeren hadde tilbudt å betale 15 millioner kroner for siloen for å så gi den til SKMU. Demokratenes forslag ville tilsatt at en godkjenner tilbud fra gründeren om å kjøpe tomten. Realitetsbehandling av dette forslaget ble avvist med 51 mot 2 stemmer. (Kristiansand Kommune: Bystyret 28/19)

Styringsgruppen møttes for på nytt den 26. februar 2019. På møtet nevnes det at man er midt samhandlingsfasen, og videre kvalitetssikring av prosjektet er i sentrum, som medfører en mindre grad av usikkerhetsmomenter ifølge direktør for Kunstsiloen, som også har hatt økt dialog med andre museer og nettverk om byttelån av verk. Møtet ser også på hvordan dette påvirker relasjoner mellom Kunstsilo og ny kulturskole, som dekkes av kommunal prosjektsjef. Målet ved samhandlingen er å finne løsninger ved bruk av fagfolk som kan kvalitetssikre prosjektet, og det vektlegges av prosjektsjef at det er godt samarbeid med kulturskolen, som har tatt opp faktorer som akustikk som gir endringer i planløsningen. Deretter tas reguleringsplanen og rammesøknad opp av kommunal prosjektsjef, som går over

godkjente endringer i reguleringsplanen som nevnt i starten av underkapittelet. Det poengteres at det vil være negativt for silokaaien å forbli byggeplass lenger enn nødvendig, mulighetene for å sette opp hotell i nærhet til Kunstsiloen blir også tatt opp av prosjektsjefen, men vurderingen er at man mangler tilstrekkelig ledig areal for dette ved Kunstsiloen. Restaurant vurderes også, og det poengteres at andre prosjekter i nærheten også bør komme området og Kanalbyen. Mangel på kapasitet til å følge debatt i sosiale medier poengteres som et problem for prosjektet i etterkant av oppblomstring av motstand mot prosjektet i sosiale medier og kommentarfelt (Kristiansand Kommune 26.02.2019).

Den 10. april tas en interpellasjon fra Demokratene angående gjennomføring av folkeavstemninger for viktige lokalsaker opp i bystyret. Dette inkluderer inkludert Kunstsiloen. Forslaget ble avvist av bystyret med 43 stemmer mot 10. (Kristiansand Kommune: Bystyret 48/19)

Driftstilskudd vedtas i bystyret den 19. mai 2019. Kristiansand og Agder Fylkeskommune tar felles ansvar for driftstilskuddet. Endringer av arbeidsfordelingen mellom stat og fylkeskommune vil ikke endre Kristiansand kommunes tilskudd. (Kristiansand Kommune: Bystyret, 76/19) Årsregnskap blir satt frem den 22. mai, og budsjettet fremskynder finansiering av siloen med midler fra resultater fra 2018 og det generelle disposisjonsfondet. FRP fremmet forslag om skrinlegging av prosjektet, og vil bruke midler på reduksjon av eiendomsskatten. Forslaget fra FRP falt bort med 45 stemmer mot 7. (Kristiansand Kommune: Bystyret 53/19)

4.5 Oppsummering av beslutningsprosessen om kunstsilo

Prosessen slik den fremstår gjennom dokumenter, intervjuer og medieoppslag og analysert ovenfor har flere interessante hovedfunn som er verdt å gjennomgå. Først og fremst er det nevneverdig at man her har en klar initiativtaker i Nicolai Tangen som via en telefonsamtale med tidligere ordfører la frem en henvendelse om å donere bort sin kunstsamling. Dette ble koblet opptil to problemer innenfor kommunen; Sørlandets kunstmuseum manglet plass for sine verk, og man hadde siloen stående, som man over lengre tid ikke hadde noe klart formål for, og hadde et vern over seg som begrenset mulighetene en hadde for bygget.

Interessant i forhold til sakens utforming og hvordan den oppfattes er at man ser et paradoksalt forhold mellom mediebildet og de interne prosessene i kommunen, ettersom man

ikke ser tegn til større konflikter og politisk stridighet i de interne prosessene i kommunen. I stedet er det en bred politisk oppslutning rundt etableringen av siloen, der kun et fåtall på konstant vis stemmer i opposisjon til prosjektet, mens en mer kontroversiell og omdebattert sak ville man forvente et knapt flertall for å få godkjent endringer, så vel som tidligere og bredere politisk motstand til prosjektet. Denne kontrasten mellom stor politisk oppslutning på tvers av partiene gjennom prosessene er et oppsiktsvekkende funn i gjennomgangen av prosessen, gitt at mengden av kontroverser og støy rundt prosjektet fikk nasjonal oppmerksomhet.

Den politiske motstanden til prosjektet ser man i størst grad etter facebook-innlegget fant sted ved nyttår 2018, dette tar i høy grad form av interpellasjoner og mindre motforslag i bystyret. Dette kan ved første øyekast virke kaotisk av natur- men det virker her i større grad til å være en liten kjerne av opposisjonelle stemmer, mens det eksisterte en bred enighet som ikke kun omfatter partiene som utgjør det politiske flertallet, men også partiene som man ofte ville anse som opposisjon i en sentrum-høyre koalisjon slik som sosialistisk venstreparti. Unntakene til oppslutningen er i hovedsak her da Demokratene og senere FRP som skiftet standpunkt gjennom prosessen. Den politiske motstanden mot etableringen av Kunstsilo virker i saksdokumenter og i interpellasjoner å ha omhandlet forskjellig problematikk ovenfor siloen og hatt forskjellige handlingsforslag; et ønske om folkeavstemming var formidlet, og at man følte at siloen burde være på det åpne markedet er en annen, om relatert sak til dette, og dermed omhandler ønsker om større grad av direkte demokrati og markedstankegang.

Formannskapet fremstår i som en sentral arena for beslutningstaking, og for prosessen i sin helhet, hvor både arbeidsgruppen og styringsgruppen ble nedsatt, man fikk stilt en drifts garanti for prosjektet, og satte inn anbefaling om vedtektsendringer. Både arbeidsgruppens og den senere styringsgruppens arbeider er svært viktige deler av prosessen, hvor man satte opp arkitektkonkurranse, anbud, drev med arealfordeling innad i bygget, diskuterte intensjonsavtaler, og andre nødvendige detaljer for prosjektets suksess. Arbeidsgruppens hadde oppstartsmøte den 29.mai 2015, og arbeidet med prosjektet frem til siste møte i arbeidsgruppen den 26. november 2015 med en total varighet på nær seks måneder. Samordningen i kommunen tok sted den 18. 12, 2015, og fra dette punktet overtok styringsgruppen, som innenfor denne oppgavens rammer hadde siste møte den 26. februar 2019, med

en total varighet av ca. fire år. Bystyret er selvsagt en annen viktig arena for beslutninger, og har Kunstsiloen på agenda flere ganger i prosessen, med det siste direkte relaterte møte innenfor rammene til denne oppgaven den 18. september 2019. Totalt sett er det 5 møter i arbeidsgruppen; 16 møter i styringsgruppen; 15 møter i bystyret – 4 av disse er interpellasjoner; 4 møter i formannskapet; 2 møter i havnestyret, og 1 møte i kommunalutvalget. Dette angir tyngdepunktene til prosessen i forhold til hvilke arenaer som var viktige- men det er her viktig å poengtere at de 5 møtene i arbeidsgruppen var over relativ kort tid, og det finnes kontinuitet mellom arbeids- og styringsgruppen, andelen av bystyremøtene som var interpellasjoner er også nevneverdig som nevnt tidligere. Antallet totale møter kan også indikere at de store summene og problematikken rundt finansiering kan ha ført til mengden møter, om det her er vanskelig å sammenligne hva som er 'vanlig' for en slik prosess uten en større komparativ oppgave med lignende kulturprosjekter.

Det er også verdt å trekke frem noen av de andre nyansene som eksisterer i sakens utforming, det er verdt å merke seg problemene som oppsto med saksdokumenter da saken skulle opp i Fylkestinget, et nokså kaotisk trekk i en prosess der samtlige intervjuede folkevalgte på kommunalt plan stilte seg positive til hvordan kommunal administrasjon håndterte saken. Det er også verdt å nevne at man har en uavklart situasjon angående hvor koblingen mellom silo og kunstsamlingen oppsto, med flere intervjuer sitert og nevnt- samt saksdokumenter har variert hvor ideen kom inn i bildet fra; som nevnt tidligere i kapitlet er det mulig at det her er snakk om tilfeldigheter og kunnskap om bybildet som er delt i politiske og kulturelle miljøer som førte til at man fikk ideen fra flere hold.

Kapittel 5 - Drøfting

5.1 Nøkkelaktører, politiske entreprenører og mulighetsvindu

Innenfor den tidsrammen som undersøkes i denne studien hadde Høyre ordføreren, med Kristelig Folkeparti og Venstre som samarbeidspartnere i den ledende koalisjonen i bystyret. Arbeiderpartiet hadde posisjonen som det største opposisjonspartiet. Det er først og fremst tidligere ordfører, daværende ordfører, og gruppelederen av det største opposisjonspartiet som fremstår som en sentral allianse av aktører, og som også fremstår som de politiske entreprenørene i denne beslutningsprosessen. Det tette samarbeidet mellom de politiske aktørene på tvers av posisjon og opposisjon i denne alliansen fremstår som et sentralt funn, og kan forstås både som uttrykk for en konsensuspolitikk i bystyret og forklare det brede tverrpolitiske flertallet for vedtaket i denne saken om etablering av Kunstsilo. Det er også da interessant at det kommer frem større grad av splittelse i Arbeiderpartiet i fylkestinget, mens Arbeiderpartiet i bystyret fremstår samlet som det største opposisjonspartiet. Fremskrittspartiet var i likhet med Kristelig Folkeparti og Venstre en samarbeidspartner i bystyret for Høyre, og var i utgangspunktet positivt innstilte til vedtak Kunstsilo. Kort tid etter publiseringen av Facebook-innlegget fra den eksterne aktøren Brandsdal satte FRP seg derimot i opposisjon til forslag om Kunstsiloen, dette gjorde partiet til en utbryter, og endrer stemmeandelen i bystyret i ettertid.

Den eksterne aktøren og kunstinvestoren Nicolai Tangen fremstår som en strateg og initiativtaker, og som en viktig agendasetter ved at han kontakter tidligere ordfører for å fremme sitt tilbud om donasjon av kunstsamlingen. Flere av intervjuene fremhever også at Tangen hadde klare ønsker om lokalisering for samlingen, til tross for at ideen om siloen ikke nødvendigvis var hans til å begynne med. AKO Kunststiftelse ble opprettet med eget styre for å rydde i roller, og som forvalter av kunstsamlingen. Tangen fremstår som en sentral aktør der tilbudet hans om donasjon av kunstsamling fremstår som et mulighetsvindu for realisering av nytt kunstmuseum.

Kunststiftelsen Cultiva var involvert og delaktig i arbeids- og styringsgruppene i planleggingen og dermed i vedtaksformuleringsfasen i denne prosessen. I tillegg til å bidra med ressurser i form av fagkunnskap og økonomisk støtte for å realisere Kunstsilo blir nettopp

dere rolle som aktør i prosessen problematisert av kritikerne. Likevel har trolig Cultiva vært en viktig aktør i vedtaksformuleringsfasen.

5.2 Analyse av agendasettingsfasen

I agendasettingsfasen, en del av policy-syklusen (Howlett et al, 2009) ser man at det er eksisterende plassmangel ved SKMU og manglende politisk vilje og kapital for å sikre nye lokaler med tilstrekkelig plass. I den tidlige idefasen kan man se trekk fra konsekvensbasert logikk som definert av Brunsson og Brunsson (2015) samt diskutert i større grad i kapittel 2 og rasjonell tilnærming med dette som bakteppe. Flere ideer blir brakt på banen; leilighetskompleks og hotell var som nevnt i kapittel 4. Disse ble 'rangert' av beslutningstakere og forkastet grunnet at man ønsket noe spesielt i bygget, betegnet av både tidligere ordfører og representanten for demokratene som en indrefilet i bykjernen.

Dette endres etter at henvendelsen angående kunstsamlingen gjør at man har en ny ressurs – eller her en løsning som dukker opp gjennom Tangen-samlingen, og ved dette kan man bedre forstå prosessen i dette stadiet som en som kan tolkes gjennom den tilfeldige tilnæringen beskrevet i kapittel 2, dette gjelder i særdeleshet strømningsteori, (Olsen, 1993) ettersom man i prosessen kan se på den nevnte plassmangelen fra SKMU og den tomme siloen som 'problemer' og en del av en strøm av problemer i henhold Olsens teoretiske modell mens man i samlingen hadde en løsning, som passer inn i Olsens strøm av løsninger. Responsen fra de politiske kreftene var på dette tidspunktet positiv, og det virker fra tilgjengelige data ut som om man kan anse dette som et mulighetsvindu (Kingdon 2013) og som en del av Olsens strøm av deltagere som er villige og i stand til å behandle situasjonen, samt en del av en strøm av beslutningsmuligheter, før den politiske motstanden mot etableringen av Kunstsiloen som senere ble markant. Det er her ikke noen selvfølge om motkreftene skjedde som følge av silo prosjektet, eller om disse strømningene hadde blitt en faktor uavhengig av siloen tidligere prosesser; valgkampen i 2019 kunne ha vært et annet moment som endret på mulighetsvinduet hadde situasjonen vært annerledes. Samlingens status som løsning i denne tilknytningen er begrunnet i at samlingens omfang, karakter og passende epoke i forhold til bygget var av såpass markant karakter at det blir politisk vilje til å finansiere et ombygg av siloen for å huse den, som brakte saken på agenda, og involverte SKMU i prosessene på et tidlig tidspunkt som aktør. Tiden rett etter henvendelsen kan man her i teorien betegne som

en aktiveringsfase slike den beskrives av Olsen (1993) og i kapittel 2 av oppgaven og med detaljer beskrevet i kapittel 4, ser man i etterkant at det involveres og aktiveres aktører som ordfører, opposisjonen, formannskapet, og de andre partene som ble trukket inn i arbeidsgruppen, så vel som at man får offentlig publisitet og deltakelse i uformelle fora gjennom offentliggjøringen av donasjonen i Fædrelandsvennen og aktivering av formannskap gjennom at det var satt på agenda der. Defineringsfasen som definert av Olsen (1993) og i beskrevet i likhet med aktiveringsfasen i kapittel 2, her er også relativt liten ettersom man snart etter nedsetting av arbeidsgruppen gikk inn i vedtaksformuleringsfasen; selv om man kan spore tegn av definering i selve agendasettingen; dette er for eksempel at man tok tid til å ha befaring av lokaliteter og at man hadde en kobling og ideer mellom kunstsamlingen donert av Nicolai Tangen og silobygget; det virket som nevnt tidligere i oppgaven hvem som først tok opp ideen., men at det skjedde i denne fasen er det flere eksempler på. Som sett i notatet fra oppstartsmøtet (Kristiansand Kommune 29.05.2015) virker ideen om at selvbyggingen nokså fastsatt som del av prosjektet fra starten av arbeidsgruppens formuleringer, der arkitektfirmaer viser interesse ovenfor silobygging.

Tross av trekkene som peker i retning av en tilfeldig tilnærming er det verdt å trekke frem momenter som står i strid med denne fremstillingen; man mangler her en eksperimentell logikk, som påpekt av en av informantene i studien (Intervju med representant i bystyret fra KRF) er det å motta en kunstgave på en slik skala ikke direkte uhørt, og er noe som man i lengre tid har måtte funnet måter å gjøre på og behandle, men at dette har vært en vanlig måte for museer å starte. Dermed kan ikke det sies at å koble sammen kunstsilo, kunstsamling, og SKMU her er eksperimentelle og gjort uten betenkning. Det vil kanskje være mer beskrivende å karakterisere dette som imitasjonslogikk (Brunsson og Brunsson 2015) ettersom man handler i tråd med andre kunstgaver i norsk historie eller konsekvenslogikk der konsekvenser for alternative løsninger til siloen har vært tydelige, og man hadde begrunnelser til stede for å ikke omgjøre siloen til et hotell som ikke var basert på det som nødvendigvis var imitasjon, men heller en rasjonalitet som anså verdien på bygget og tomten opp imot momenter som byens behov for hoteller/leiligheter og andre bruksmål.

Med unntak av tolkning av logikken som brukes av folkevalgte som imitasjonslogikk virker det ikke som om det er tendenser i prosessen som kan beskrives som politisk i sin tilnærming. Dermed vil tilnærmingen med mest forklaringskraft å dette stadiet være den tilfeldige tilnærmingen gjennom strømningsteori (Olsen 1993).

Analysert mer spesifikt gjennom det teoretiske resonnementet i tabell 5 i underkapittel 2.5 i denne oppgaven settes aktiverings- og deaktivierungsprosesser opp imot de teoretiske tilnærmingene til oppgaven, og de faktorene som vil klarere hjelpe å analysere og poинтере hvilken tilnærming som passer denne delen av beslutningsprosessen best i både aktiverings- og defineringsprosesser. Når det gjelder aktiveringsprosesser blir det i forbindelse med den rasjonelle tilnærmingen tatt frem at man har 'få men stabile aktører over tid', dette passer noenlunde med tendensene man ser i agendasettingsfasen, men med kortvarig agendasettingsfase virker dette lite ideelt som forklaring for den helhetlige agendasettingen. Der som det her er snakk om interessehevding og forhandling eller den politiske tilnærmingen kan man forvente å finne aktivering av flere deltakere, men bare noen få deltakere skiftes ut, dette kan også passe til beskrivelsen av agendasettingsfasen, men virker noe beskrivende, og det er ikke nødvendigvis en veldig bred prosess på dette stadiet av beslutningsprosessen. Er det den tilfeldige tilnærmingen som er mest relevant for agendasetting kan man forvente at man ser deltakere som kommer og går, og en noenlunde kaotisk prosess i henhold til aktivering, i dette virker ikke å være spesielt kaotisk, men man har Tangen som en aktør som kommer utenfra det politiske system, og man har møtet ved ordførerens kontor som virker noe frakoblet fra resten av prosessen, men ellers ser man lite av tilfeldig tilnærming i aktiveringsprosessene. I sin helhet virker aktiveringsprosessen å best passe den politiske tilnærmingen fra resonnementet, selv om ingen av tilnærmingene passer totalt, og det er elementer man kan peke på som tilsier enten en tilfeldig eller rasjonell, virker utskiftingene og en gradvis aktivering av aktører å fremme den politiske tilnærmingen over de andre.

Videre i analyse gjennom resonnementet ser man på defineringsprosessen som del av agendasetting. I henhold til den analytiske tilnærmingen her vil man se en enighet om saksdefinisjonen er til stede, men dette virker ikke helt dekkende for prosessen beskrevet ovenfor og i kapittel 4 har man ikke helt fastsatt en statsforståelse blant folkevalgte, omfanget av kunstgaven blir først klargjort på senere stadier, og koblinger mellom SKMU, siloen

og samlingen er ikke konkretiserte gjennom agendasettingsfasen. Ifølge den politiske tilnærmingen vil man se at man har uenighet om saker, og man ser relativt stabile skillelinjer, men i beskrivelsen av saken tidligere i oppgaven ser man ikke spor av noen sterk uenighet eller skillelinjer igjennom agendasettingen. Sist vil man gjennom den tilfeldige tilnærmingen se etter en skiftende og uforutsigbar situasjon; dette virker mest relevant for prosessen i dette stadiet, hvor det er uklarhet i hva forslaget til slutt blir konkret sett, finansiering og koblinger, som det politiske systemet forsøker å koble sammen gjennom sine arbeider i etterkant av henvendelsen fra Nicolai Tangen, og er med dette den mest forklarende tilnærmingen for defineringsprosessen innenfor agendasettingen.

5.3 Analyse av vedtaksformuleringsfasen

Vedtaksformuleringen starter ved opprettelsen av arbeidsgruppen, og man er etter denne er ferdigstilt og man fullfører aktiveringsfasen påbegynt i etterkant av henvendelsen i forrige fase. For å gjenta de involverte aktørene aktivert i denne fasen av arbeidsgruppen var dette Tidligere ordfører, Nicolai Tangen, tidligere ordfører varaordfører, daværende rådmann, teknisk direktør, en representant for Tangen, styreleder SKMU, fungerende kulturdirektør, havnesjef, styreleder Cultiva, daglig leder Kanalbyen og tidvis også direktør for Kilden. Det er noen tidvise skifter, forfall og representanter for de medlemmene av styringsgruppen som var ute av stand til å delta, men i sin helhet fremstår prosessen gjennom arbeidsgruppen som å ha en stabil og oversiktlig prosess som ikke er preget av de mer kaotiske tendensene en kan ha forventet fra en start av prosjektet som knyttes oppom en mer tilfeldig tilnærming.

Man bearbeider saken videre inn i en defineringsfase (Olsen 1993) etterpå, spesielt da at man kobler in Sørlandets Kunstmuseum på fullstendig vis og kunstsilobygget blir samlepunkt for både silo-samlingen og de samlingene som SKMU allerede var i besittelse av. Ved dette virker også mulighetene og synet på siloen som del av et kulturelt tyngdepunkt ved silokaiaen å være gradvis klarere som del av prosjektet- heller enn at man hadde to kunstmuseer i Kristiansand. Man seg også en gradvis definerings av kostnadene rundt prosjektet, som satte opp veien videre i prosjektet og la ned et fundament for hvordan en måtte gå frem for å sikre midler. Man kan her også se at man får fokus på byplanleggingen i henhold til saken; og en del av prosessen inkluderer mulighetene for å plassere kunst utendørs for å bedre de nærliggende utendørsområdene.

Det at man her ser at det skjer forhandlinger- ikke i bystyret i høy grad som sådan, men mellom partene- ettersom man ser endringer i intensjonsavtalen, og at avtalen ikke lenger involverer Tangen som privatperson, men heller AKO-kunststiftelse. Det er også for så vidt interessant med tanke om de 'politiske' tendensene i denne fasen at man ser at tidligere ordfører blir del av Nicolai Tangens representanter når man deretter går inn i styregruppen, både gitt at tidligere ordfører da enda aktivt deltok i prosessen mens daværende ordfører tok over som leder av gruppen, og at tidligere ordfører da ble del av Tangens representanter i videre forhandlinger. Tankegangen her kan tolkes på flere måter; men de mest åpenbare ville være at dette er et forsøk på å sikre kontinuitet i prosessen og var generelt ønsket av styregruppen selv, men ut ifra dokumentasjonen er begrunnelsen først og fremst ønske fra Nicolai Tangen.

Arkitektkonkurransen utformes også i denne fasen; det å holde en arkitektkonkurranse kan regnes som en del av rasjonell tilnærming og konsekvenslogikk (Brunsson & Brunsson, 2015), der man vil ta inn en rekke arkitekter, vurdere arbeidet og designet de legger frem opp imot kostnader, formål og utseende, som blir en form for rangering slik det er lagt opp til gjennom konsekvenslogikken. Det at det vurderes og vedtas samlokalisering mellom parter kan ved første øyekast vurderes som et moment i favør av en mer rasjonell logikk, ettersom samlokaliseringen også gjør det mulig for SKMU å selge sine lokaler for finansiering, og man hadde da muligheter for gjennom Cultiva å bedre finansieringsstatusen til prosjektet. Om det på dette tidspunktet kan regnes som et sammenfall i tid at salg av SKMUs lokaler var en mulighet virker som et åpent spørsmål, ettersom at det er mulig at om tidspunktene hadde vært annerledes hadde ikke Cultiva hatt behov for lokalene.

Imot slutten av vedtaksformuleringsfasen er det verdt å trekke inn at man har en ny aktiveringsfase som leder inn til beslutningsfasen. I denne ser man at man tar inn fylkeskommuner inn i prosessene, og gjennom dette aktiverer dem som aktører. Det er heller ikke i denne fasen merkbare stridigheter eller opposisjon mot prosjektet, og man her et budsjett der Kunstsilo er del av budsjettet (Kristiansand Kommune: Bystyret, 173/16) som vedtas enstemmig uten opposisjon fra senere opposisjonspartier, inkludert vedtak 7 av dette dokumentet som lyder: 7. Administrasjonen bes vurdere å legge frem egen sak med strategier, forslag til tiltak og status vedrørende målsetting om å bli Norges kulturby nr. 1 samtidig med ferdigstillingen av nytt kunstmuseum i Siloen. 7. Administrasjonen bes vurdere å legge frem

egen sak med strategier, forslag til tiltak og status vedrørende målsetting om å bli Norges kulturby nr. 1 samtidig med ferdigstillingen av nytt kunstmuseum i Siloen.

I sin helhet virker denne fasen noe vanskelig å kategorisere, ettersom man her ser en blanding av trekk, men i størst grad virker det som om enten en rasjonell tilnærming eller en politisk tilnærming kan være aktuelle som hovedsakelig forklaring for fasen, men det rasjonelle virker mer sannsynlig. Men ser en stabil prosess det man har kontinuitet mellom fasene og et fast lite sett med sentrale ledere som ikke endres grunnet politiske stridigheter eller kaotiske tilstander.

Som i agendasettingsfasen er det interessant å analysere prosessen mer konkret med hjelp av det teoretiske resonnementet satt frem i 2.5 i denne oppgaven. I aktiveringsprosessen ser man først etter få men stabile aktører, som i vedtaksformuleringen virker å noenlunde passer ettersom man har en kontinuitet- men man ser også skifter og økninger i gruppen som minsker hvor mye den rasjonelle tilnærmingen passer. Den tilfeldige tilnærmingen vil her forvente en kaotisk prosess der deltakere kommer og går, noe man ikke har klare tendenser av i denne prosessen. Den politiske tilnærmingen ser etter økt aktivering, med noen få skifter i deltakere, som gjør at den politiske tilnærmingen her passer relativt godt med vedtaksformuleringens aktiveringsprosesser.

Når det gjelder defineringsprosesser vil man i den politiske tilnærmingen forvente å se en uenighet om saker og klare skillelinjer mellom partene; dette kan passe i noen grad grunnet de forhandlingene som skjer i intensjonsavtalen og mellom partene i arbeidsgruppen, men ikke passende til en stor grad. Man ser heller ikke situasjonen er som særdeles skiftende og uforutsigbar, slik man ville forvente fra en tilfeldig tilnærming, som gjør denne tilnærmingen lite relevant. Ifølge den rasjonelle tilnærmingen ser man etter en enighet om saksdefinisjonen, og det virker som om dette til noen grad etableres tidlig i vedtaksformuleringsfasen, med unntak av at de diskusjonene som partene hadde tidligere i fasen, dermed virker dette som den mest relevante tilnærmingen.

5.4 Analyse av beslutningstakingsfasen

I etterkant av opprettelsen av styringsgruppen har man en markant aktiveringsfase; hvor man ser at bystyrets møter som vedrører saken blir både flere og mer sentrale i prosessens fremgang ettersom finansiering i økende grad blir en hovedfaktor i diskusjonene. Først skjer

dette gjennom at det er en driftsgaranti fra bystyret- på lik linje med det forrige budsjetter var denne driftsgarantien for skisseprosjektet en indikasjon på at man i starten av 2017 enda hadde en samling av partiene til fordel av saken og prosjektet. Cultivas økte bidrag i forhold til kjøpet av SKMUs tidligere lokaler er et annet eksempel hvor en ser at finansieringen er flyttet sentralt i saken, og det samme møtet (Kristiansand Kommune 08.05.2017) er det også tatt opp videre innkjøp av verk til samlingen gjennom AKO kunststiftelse, som viser en fordeling av fokus mellom partene og at AKO også handlet i sin posisjon som kunststiftelse der forvaltning av samlingen er del av målsettingen, samtidig som det da øker verdiene prosjektet omhandler, gjennom dette får vi den defineringsfase (Olsen 1993) som bedre skaper et bilde av saken, og man kan se at prosessen i stor grad holdes på sporet det har vært på i forkant.

Uryddighetene i fylkeskommunen rundt saken er et moment som analysen av prosessen må ta stilling til, der representantene i fylkestinget ikke skal ha fått tilgang til avtalen mellom AKO-stiftelsen og SKMU. Denne uryddigheten virker ikke å gjenspeile tilstander i den kommunale prosessen og lignende episoder ble ikke nevnt i forhold til bystyret, hvor administrasjonen i stor grad var sett på som å ha arbeidet profesjonelt og upartisk. Representanten fra Tverrpolitisk folkeliste opplevde som nevnt i kapittel 4 at administrasjonen virket å ha valgt en side, hvorvidt denne følelsen kan begrunnes i saksdokumentene er ikke i skrivende stund lett å stadfeste.

Det er i denne fasen man ser en fremtredelse av den politiske motstanden, med et forslag den 21. juni fra FRP der administrasjonen bes revurdere saken, men dette falt bort med 42 stemmer mot 10 og er dermed ikke tegn på en bred opposisjon heller, om høynet i forhold til tidligere voteringer. Arkitektkonkurransen fullføres i tråd med de linjene som er gitt underveis, og dermed får man klarere definert hvordan bygget blir, og de omkringliggende kostnadene blir klargjort. Den vendingen som kommer ved innlegget fra gründeren er markante – og man ser i etterkant flere interpellasjoner og at mediebildet endres rundt saken. Som påpekt i oppsummeringen av kapittel 4, er dette på overflaten kaotisk og med manglende oversikt, men ingen av disse oppnår mer enn 18 stemmer, og man ser da et klart mindretall som er i klar opposisjon.

I styregruppen ser man en klar serie med møter som er tunge på planlegging og med langtidsperspektiv i bildet, hvor en deler inn prosjektet i faser, med forskjellige fokus for hver

fase internt i styringsgruppen. Mest prominent i dokumentene tilgjengelig da denne studien ble satt sammen er samhandlingsfasen, som så på nettverksbygging med andre museer, og byplanlegging i området rundt siloen der man kunne finne muligheter som var gjensidig gunstige. Det diskuteres møysommelig om finansiering der også, og det blir gjort besøk til stortinget og Oslo for å søke etter ekstra støtte, som innvilges i statsbudsjettet.

I lys av disse momentene bærer beslutningsfasen preg av rasjonell tilnærming; man sett lite reell politisk stridighet og hestehandel her, de politiske aktørene virker med et unntak av et mindre antall partier relativt forenet om prosjektet, man ser heller ikke tegn til kaotiske tilstander, men har en stabil overgang fra forrige faser.

For å bedre forstå og analysere beslutningstakingsfasen på lik linje med de andre to fasene er det nødvendig å gå inn på aktiveringsprosesser og defineringsprosesser i beslutningstakingsfasen i lys av det teoretiske resonnetet satt opp i tabell 5 i 2.5. I aktiveringsprosessene vil man i den tilfeldige tilnærmingen ville forvente at deltakere kommer og går, og en mer kaotisk tilnærming til aktiveringsprosess, noe som virker lite passende ovenfor prosessens generelt stabile deltakergruppe. Ifølge den politiske tilnærmingen vil man forvente å se en aktivering av flere deltakere med noen få skifter, men man kan ikke se nevneverdig utskifting eller økning av aktører gjennom beslutningstakingsfasen. Gjennom den rasjonelle tilnærmingen vil man forvente en liten men stabil gruppe aktører over tid- som gjennom tidsperioden det beslutningstakingen finner sted virker å være tilfellet, med ingen nevneverdige skifter i styringsgruppen eller bystyrets- og kan dermed regnes som den mest relevante tilnærmingen for beslutningstakingsfasen.

I definisjonsprosessene gjennom beslutningstakingsfasen vil man gjennom den politiske tilnærmingen forvente å se en uenighet av sakene med klare skillelinjer mellom sidene. Her er det klart at man har en politisk motstand mot prosjektet, som kommer frem gjennom interpellasjoner og i media, og selv om skillelinjene her er klare, er ikke den politiske motstanden stor nok til å påvirke prosessen i stor grad når man har en bredere samling av partiene rundt saken. Dersom den tilfeldige tilnærmingen skulle ha størst forklaringskraft for denne delen av prosessen vil man se en skiftende og uforutsigbar situasjon, men dette virker lite relevant ovenfor beslutningsprosessen, ettersom man har en stabil prosess som virker oversiktlig. Dersom derimot den rasjonelle tilnærmingen skulle ha størst forklaringskraft vil man heller forvente en enighet om saksdefinisjonen, som på dette stadiet kan sies å være

godt definert, med klare målsettinger, en visjon, samt planer for å realisere prosjektet; den rasjonelle tilnærmingen fremstår derfor som den med høyest forklaringskraft ovenfor definisjonsprosessen gjennom beslutningstakingsfasen.

5.5 Oppsummert drøfting

Sett i sin helhet kan man se at man har en beslutningsprosess som har variert i karakter mellom de forskjellige fasene i beslutningsprosessen. I beslutningsprosessens innledende fase, agendasetting, kan prosessen forstås med utgangspunkt i trekk fra strømningsteori der den eksterne aktøren, kunstinvestoren Nicolai Tangen, sin donasjon kan forstås som et mulighetsvindu som sammenfaller i tid med SKMU sitt behov for større arealer og et politisk klima. Den politiske ledelsen sammen med sentrale politiske aktører fra opposisjonspartiene fremstår som politiske entreprenører som klarte å koble løsning (kunstsilo), problem (mangel på tilstrekkelige arealer for kunstsamlingen) og politikstrømmen (bred politisk allianse og tidligere politiske diskusjoner rundt siloen bruk). Den politiske alliansen og tidligere politiske diskusjoner rundt siloens bruk, og et politisk klima i Kristiansand som betraktet kunst som en viktig drivkraft for byutvikling kan også sees i sammenheng med kommunens tidligere langsiktige satsninger på kunst, kultur og kompetanse, gjennom opprettelsen av kulturstiftelsen Cultiva og Sørlandets kompetansefond. En historisk langsiktig satsning på kunst og kultur kan også bidra til å forklare den brede tverrpolitiske støtten til vedtaket.

I selve vedtaksformuleringen kan fasen forstås i lys av både en politisk og rasjonell tilnærming. Dette er interessant og viser at man skiftet over til et mer tradisjonelt styrings- spot etter at man fikk en stor sak på agenda med den entusiasmen som kan ha drevet den tidlige fasen og de koblingene som der oppsto- men det virker ikke å ha vært et totalt skifte, ettersom man ikke virker å ha hatt en eksperimentell logikk i tankene rundt siloen i forrige fase, men trolig mer en imitasjonslogikk. De rasjonelle trekkene strekker seg videre inn i den best rasjonelt-betonede fasen i beslutningsfasen, som virker å ha preg av stabilitet og en planlagt prosess der man konsekvent har gått gjennom hver del av prosjektet, sett på finansiering og muligheter for å best finansiere, designe, og bygge prosjektet, som virker paradoksal i forhold til det mediebildet som eksisterer av saken.

Kapittel 6 - Konklusjon

Denne studien viser at beslutningsprosessen som ledet frem til vedtak om Kunstsilo først og fremst kom i gang som følge av et mulighetsvindu, et initiativ fra en ekstern aktør som var eieren av den såkalte Tangen-samlingen. På dette tidspunktet hadde SKMU en utfordring knyttet til eksisterende lokaler, der mangel på arealer skapte et problem for muligheten til å kunne drive et moderne kunstmuseum. Samtidig hadde det over lengre tid pågått politiske diskusjoner rundt bruksområder for kornsiloen. Ved hjelp av aktører med aksess til den politiske beslutningsarenaen ble saken løftet opp på den politiske agendaen. Vedtaket om ombygging av Kunstsiloen og opprettelsen av kunstmuseet Kunstsilo fremstår som resultat av en prosess som involverte et stort antall aktører i en prosess som spilte seg ut over flere år. Etter at saken kom på den politiske agendaen er det imidlertid lite preg av tilfeldigheter og prosessen preges i større grad av en utredning og prosess der særlig en allianse av politiske aktører fra både politisk ledelse og opposisjon fremstår som sentrale politiske entreprenører i denne prosessen. Det er først og fremst politisk konsensus om saken og det brede tverrpolitiske flertallet som fremstår som et overraskende funn i denne studien, tatt i betraktning den «støyen», det polariserte ordskiftet i mediene og koblingen denne saken har fått til regimeskiftet i lokalvalget 2019. I vedtaksformuleringsfasen ble saken om kunstsilo gjenstand for en rekke diskusjoner i formannskapet, og i arbeidsgruppen og den påfølgende styringsgruppen som ble satt ned som arbeidsorgan i prosessen. Denne fasen fremstår derimot mer som en rasjonelt styrt prosess, men også som en prosess der arenaene med arbeidsgruppen og styringsgruppen og de involverte aktørene la sterke premisser og føringer for formuleringen av det kommende vedtaket. Politiske strategiske grep som kan ha bidratt til en type lock-in situasjon som forankret prosessen steg for steg blant en allianse av representanter fra politisk posisjon og opposisjon og eksterne aktører med ressurser. Både det politiske og rasjonelle perspektivet blir her sentralt. I vedtaksfasen er det en mindre fraksjon av motstandere av Kunstsilo som benytter interpellasjoner som en strategi for å markere sin motstand mot saken. Til tross for en rekke interpellasjoner i bystyret, og en voldsom debatt og et polarisert ordskifte i mediene, ender det politiske vedtaket i bystyret med et stort politisk flertall for Kunstsilo.

For å forstå dette må trolig beslutningen sees i lys av en historisk innarbeidet praksis der det har vært en bred politisk vilje til å satse på kunst, kultur og kompetanse som drivkraft for byutvikling og som strategi for tilnærming til levekårsutfordringene i regionen. I tillegg er norsk lokalpolitikk i stor grad konsensuspreget. Men på saker knyttet til investeringer av en størrelsesorden som i denne saken og på et saksfelt som går utover de klassiske sektorene som helse og skole, kunne man forventet mindre grad av konsensus i selve vedtaksfasen. Det er derfor ikke stor grad av hestehandel og politisk kamp som karakteriserer noen av fasene i denne beslutningsprosessen. Den politiske kampen ser i stor grad ut til å være ført utenfor den formelle beslutningsarenaen, i mediene.

Denne konklusjonen må sees i sammenheng med teoretiske og metodiske valg som ligger til grunn for studien og begrensninger det utvalgte empiriske materialet består av. I tillegg er det foretatt noen avgrensninger som premiss for denne studien som fører til at saken studeres isolert fra andre viktige parallelt pågående saker og ikke minst den politiske beslutningsprosessen i fylkestinget. Det er dermed en rekke sider ved saken som ikke fanges opp.

Funnene fra denne studien viser at det i beslutningsprosesser på lokalt nivå er handlingsrom til å drive gjennom det som i utgangspunktet fremstår som en kontroversiell sak, som krever betydelige økonomiske investeringer og samarbeid med en rekke aktører for å kunne realiseres. Samtidig viser studien at en beslutningsprosess knyttet til en og samme sak kan bestå av faser som både preges av tilfeldigheter, politiske strategier og stram hierarkisk styring. Det krever politisk strategi og teft, og aktører som kan fungere som politiske entreprenører som klarer å håndtere og utnytte muligheter som oppstår i slike prosesser. Samtidig viser studien at beslutningsprosesser må forstås ut fra tidligere vedtak og hendelser. I denne studien blir det særlig tydelig. Det som i utgangspunktet fremstår som en kontroversiell sak, både kunst som drivkraft for byutvikling og omfanget på investeringskostnadene, fremstår mindre kontroversielt og mer i tråd med tidligere satsinger. Vedtak forut for den studerte beslutningsprosessen kan dermed være med å forstå og forklare den brede politiske opplutningen om vedtak om Kunstsilo.

Litteraturliste

- Andersen, S. (2016) Casestudier: forskningsstrategi, generalisering og forklaring. 3. utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Birkland, T. A. (2005) An introduction to the policy process: Theories, concepts, and models of public policy making. 2. Utgave. M.E. Sharpe: New York.
- Brunsson, N. (2007) The Consequences of Decision-Making. Oxford: Oxford University Press
- Brunsson, K. & Brunsson, N. (2015). Beslutninger. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Brunsson, N. (1985). The irrational organization: irrationality as a basis for organizational action and change. Chichester: Wiley.
- Christensen, T., Egeberg, M., Læg Reid, P., Roness, P. G. & K. A. Røvik (2015). Organisasjons-teori for offentlig sektor - instrument, kultur, myte. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget
- Dahl, R. A. (1961) Who governs? New Haven: Yale University Press
- Falleth, E. I. Hanssen, G. S. & Saglie, I. (2008) Medvirkning i Byplanlegging Norge (NIBR-rapport 2008:37) Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning.
- George, A.L. Bennett, A. Lynn-Jones, S. M. & Miller, S. E. (2005) Case studies and theory development in the social sciences. Cambridge: MIT Press
- Gillham, B. (2005) Research Interviewing: The range of techniques. Berkshire: Open University Press.
- Head, B. & Alford, J. (2013). Wicked Problems: Implications for Public Policy and Management. Administration & Society. 0095399713481601. 10.1177/0095399713481601.
- Howlett, M. Ramesh & M. Perl, A. (2009) Studying public policy: Policy cycles & policy subsystems. Oxford University Press: Don Mills, Ont
- Jacobsen, D. I. (2016) Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode 3. utgave. Cappelen Damm Akademisk: Oslo.
- Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2016) Hvordan organisasjoner fungerer. 4. utgave. Fagbokforlaget: Bergen.
- Karnøe, P. & Garud, R. (2001) Path Dependence and Creation. Lawrence Erlbaum

Kingdon, J. W. (2013) *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. 2. Utg. Essex: Pearson Education Limited

Kvale, S. (1997) *InterView*. København: Hans Reitzels Forlag.

Lasswell, H. D. (1956) *The decision process: seven categories of functional analysis*. University of Michigan: Ann Arbor

March, J. G. & Olsen, J. P. (1989) *Rediscovering Institutions*. New York: The Free Press.

Mik-Meyer, N. & Justesen, L. (2010) Dokumentanalyse, i Darmer, P., Jordansen, B., Astrup Madsen, J. & Thomsen J. (red.) *Paradigmer i praksis: Anvendelse af metoder til studier af organisering- og ledelsesprocesser*. Fredriksberg: Handelshøjskolens Forlag.

Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541-563.
doi:10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x

Olsen, J. P. (red.) (1993) *Politisk organisering. Organisasjonsteoretiske synspunkt på folkestyre og politisk ulikhet*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget

Rothstein, Bo & Teorell, Jan. (2012). Defining and measuring quality of government. *Good Government: The Relevance of Political Science*. 13-39. 10.4337/9780857934925.00008.

Roness, P. G. (1997). *Organisasjonsendringar : teoriar og strategiar for studiar av endringsprosessar*. Bergen: Fagbokforlaget

Yin, R. K. (2004) *The Case Study Anthology*. London: Sage Publications

Saksdokumenter

Kristiansand Kommune (29.05.2015) 1 Notat: *Oppstartsmøte arbeidsgruppe*

Kristiansand Kommune (06.08.2015) 2. *Referat Arbeidsgruppe*

Kristiansand Kommune (11.09.2015) 3. *Referat Arbeidsgruppe*

Kristiansand Kommune (07.10,2015) 4. *Referat Arbeidsgruppe*

Kristiansand Kommune (26.11.2015) 5. *Referat Arbeidsgruppe*

Kristiansand Kommune (18.12.2015) *Intern Samordning*

Kristiansand Kommune (05.02.2016) 1. *Referat Styringsgruppe*

Kristiansand Kommune (30.05.2016) 2. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (26.09.2016) 3. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (15.12.2016) 4. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (27.02.2017) 5. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (29.03.2017) 6. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (08.05.2017) 7. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (22.06.2017) 8. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (13.09.2017) 9. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (09.11.2017) 10. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (12.02.2018) 11. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (26.04.2018) 12. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (06.09.2018) 13. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (30.10.2018) 14. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune (26.02.2019) 15. Referat Styringsgruppe

Kristiansand Kommune: Bystyret (173/16) Vedtak: *Rådmannens forslag til justeringer av handlingsprogram 2017-2020.*

Kristiansand Kommune: Bystyret (16/17) *Skisseprosjekt nytt kunstmuseum – drifts garanti*

Kristiansand Kommune: Bystyret (85/17) *Kunstsilo – Investering, driftstilskudd og vedtektsendring.*

Kristiansand Kommune: Bystyret (164/17) *Rådmannens forslag til justeringer av handlingsprogram 2018-2021*

Kristiansand Kommune: Bystyret (21/18) *Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, om «Folkeavstemming om kunstsiloen i Kristiansand»*

Kristiansand Kommune: Bystyret (44/18) *Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, om «Kunstsiloen skal selges billig til skum uten at dette eventuelle salget har vært ute på det åpne markedet?»*

Kristiansand Kommune: Bystyret (56/18) *Interpellasjon fra repr. Stian Storbukås, FRP, om «Kunstsiloen»*

Kristiansand Kommune: Bystyret (142/18) *Rådmannens forslag til justeringer av handlingsprogram 2019-2022*

Kristiansand Kommune: Bystyret (13/19) *Silokaia Felt F_1A M.FL. – Reguleringsendring*

Kristiansand Kommune: Bystyret (28/19) *Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, om «Kunstsiloen og Einar Øgrey Brandsdal»*

Kristiansand Kommune: Bystyret (48/19) *Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe DEM, om «En mulig folkeavstemming i de viktige sakene som Kunstsiloen, Gartnerløkka, og flytting av havna til Kongsgård/Vige»*

Kristiansand Kommune: Bystyret (53/19) *Årsregnskap 2018 Kristiansand Kommune*

Kristiansand Kommune: Bystyret (76/19) *Regionens årlige driftstilskudd til Sørlandets Kunstmuseum/Kunstsilo fra 2020*

Kristiansand Kommune: Bystyret (100/19) *Driftstilskudd til Sørlandet Kunstmuseum/Kunstsilo – Krav om Lovlighetskontroll av Bystyrets vedtak 19. juni 2019*

Kristiansand Kommune: Formannskapet (58/15) *Donasjon av kunstgave til Kristiansand.*

Kristiansand Kommune: Formannskapet (7/16) *Nicolai Tangen-samlingen – Videre Arbeid.*

Kristiansand Kommune: Formannskapet (19/17) *Skisseprosjekt nytt kunstmuseum – drifts garanti.*

Kristiansand Kommune: Formannskapet (91/17) *Kunstsilo – investering, driftstilskudd, og vedtektsendring.*

Kristiansand Kommune: Havnestyret (11/18) *Orientering om prosess Kunstsilo. Sak*

Kristiansand Kommune: Havnestyret (21/18) *prosess vedr. Kunstsilo.*

Kristiansand Kommune: Kommunalutvalget (105/17) *Rådmannens forslag til handlingsprogram 2018-2021.*

Medieartikler

Cultiva. Om Cultiva Hentet fra <https://www.cultiva.no/om-cultiva/>

Ertevåg, F. Christiansen, T. W. (2019, 9. oktober) Makt drama over: Ap-Skrisland ny Kristiansand-ordfører. *Verdens Gang*. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/9v0oLW/maktdrama-over-ap-skisland-ny-kristiansand-ordfoerer>

Haugan, B. Flydal, E. F., Røsvik & E. Johnsen, A. B. (2020, 21. april) Oljefond-Tangen fløy inn norske samfunnstopper til ni-millioners konsert og superkonferanse. *Verdens Gang*. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/wPGjed/oljefond-tangen-floey-inn-norske-samfunnstopper-til-ni-millioners-konsert-og-superkonferanse>

Haus, L. Stokkeland, K. & Heggheim, S. (2018, 19. januar) Gammel silo skaper rabalder – men fikk 100 millioner. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/sorlandet/100-millioner-til-omstridt-kunstsilo-1.13874455>

Industrimuseum.no (u.å) Christianssands Møller. Hentet fra <http://www.industrimuseum.no/bedrifter/Christianssands%20moller>

Kommunesektorens Organisasjon (2018) *Møtet er satt! Håndbok i møteskikk, møteledelse og voteringsteknikk*. Nettversjon. Hentet fra www.ks.no

Røsvik, E. & Haugan, B. (2020, 27. April) Bransjeveteran om Tangens seminar: - Foredragene ville kostet 10 millioner kroner. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/wPGyno/bransjeveteran-om-tangens-seminar-foredragene-ville-kostet-10-millioner-kroner>

Skår, K. L. Sander, H. Sællmann, S. K. & Mellestrang, M. (2019, 14. oktober) Omstridt Facebook-side fjernet: Oppdraget er utført NRK Sørlandet Hentet fra <https://www.nrk.no/sorlandet/sorlandsnyhetene-stengt-1.14741358>

Strømmen, Ø. (2013, 6. februar) – Demokratene er Norges mest suksessfulle høyre radikale parti <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/aoe95/--Demokratene-er-Norges-mest-suksessfulle-hoyreradikale-parti>

Sveen, F. (2017, 23. Desember) *Ernas digitale medier-sjef: - Folk blir påvirket politisk av sosiale medier*. Hentet fra <https://www.abcnyheter.no/nyheter/norge/2017/12/23/195355136/ernas-digitale-medier-sjef-folk-blir-pavirket-politisk-av-sosiale-medier>

Thorsnæs, G. Nilsen, J. E. & Bjørtvedt, E. (2020) Kristiansand. Hentet fra <https://snl.no/Kristiansand>

Weiby, H. E. & Gjestland, H. (2016, 20. desember) Slik blir kunstsiloen i Kristiansand. Nrk.no. Hentet fra <https://www.nrk.no/sorlandet/slik-blir-kunstsiloen-i-kristiansand-1.13284633>

Sørlandets Kunstmuseum (u.å.) Slik Blir Kunstsilo. Hentet fra <https://www.skmu.no/kunst-silo/kunstsilo-prosjektet/>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide politikere

Intervjuguide (politiske representanter) – Beslutningsprosessen rundt Kunst-silo saken

Tema 1: Personlig bakgrunn

- Hva er din utdanningsbakgrunn?
- Hvor lenge har du vært engasjert i lokalpolitikken i Kristiansand?
- Hvilke ulike politiske roller/ verv har du hatt i lokalpolitikken?

Tema 2: Prosessens bakgrunn og forløp

- Når er din oppfatning at ideen og saken om Kunstsiloen kom på agendaen?
O Hvem vil du si var de viktigste initiativtakerne?
- Når, etter din oppfatning, kom saken opp på den politiske agendaen formelt? Hvilket fora?
- Hvordan var du fra utgangspunktet innstilt til ideen?
O Endret du meningen gjennom beslutningsprosessen, evt hvorfor?
- I hvor stor grad ble saken omdiskutert internt i partiet?
O Hva handlet diskusjonene om/ hvilke hensyn sto på spill?
- Bystyret i Kristiansand har diskutert og vedtatt mange viktige og kontroversielle politiske saker tidligere, f.eks salget av kraftaksjene med etableringen av Cultiva og Kompetansefondet. Hvordan vil du beskrive beslutningsprosessen rundt Kunstsilosaken mer overordnet kontra andre omdiskuterte saker?
- Hva vil du si har vært den viktigste begrunnelsen for å etablere Kunstsiloen?
- Har andre forslag for bruk av siloens arealer blitt tatt opp tidligere?

O Hvordan skiller evt disse forslagene seg fra denne saken og hvorfor ble ikke denne/disse vedtatt?

Tema 3: Det politiske klimaet; dialog og samarbeid med opposisjon, administrasjon og private aktører

- Hvilke politiske aktører mener du har hatt den største dagsordenmakten i denne prosessen?
- Hvordan vil du beskrive dialogen, diskusjonene og samarbeidet partiene imellom gjennom beslutningsprosessen i denne saken?
 - Omfanget av aktører
 - Oversikt/ styrbarhet kontra mer kaotiske faser
 - Åpenhet / lukket – hensynet til beslutningseffektivitet
 - Formelle/ uformelle arenaer for politisk makt/ strategi
- Mener du det polariserte bildet som mediene har skissert er representativt for de faktiske politiske interne prosessene?
- Hvordan vil du beskrive samarbeidet med administrasjonen i henhold til saken? Stor debatt rundt saksgrunnlaget. Hvor viktig var den kommunale administrasjonen i saksforberedelsen, andre aktører/ innspill?
- Hvordan var dialogen evt samarbeidet med aktuelle private aktører gjennom prosessen frem mot politisk vedtak?

O Hvem vil du si har vært sentrale? På hvilken måte?
- Hvordan vil du beskrive mediedekningen av denne saken? Tradisjonelle medier, sosiale medier? Hvilken innflytelse mener du de har hatt på den politiske beslutningsprosessen?

Tema 4: Lokalvalget 2019 og veien videre; konsekvenser for partipolitisk arbeid og politiske beslutningsprosesser

- Hva tror du gjorde Kunstsilo-saken så «betent»/ polarisert? Hvilke mekanismer mener du var i spill?
- Tror du den polariserte debatten rundt Kunstsiloen vil påvirke partipolitisk arbeid fremover og de politiske prosessene internt i kommunen?
 - Grad av åpenhet/ lukkethet i politiske fora
 - Kommunikasjonsstrategier internt i partiene
 - Dialogen med og innflytelsen fra medier (tradisjonelle, sosiale)

- Har du reflektert noe over hva som kunne vært gjort annerledes i håndteringen av denne saken?
 - Fra politisk, administrativ og medienes side
- Hva er den viktigste lærdommen du tar med deg i ditt videre arbeid fra prosessen rundt Kunstsilo saken?
- Andre momenter du mener er relevante å trekke frem?

Vedlegg 2: Intervjuguide administrasjon

Intervjuguide (adm representanter) – Beslutningsprosessen rundt Kunstsilo saken

Tema 1: Personlig bakgrunn

- Hva er din utdannings-/ erfaringsbakgrunn?
- Hvor lenge har du vært ansatt i nåværende stilling?
- Har du eller har du tidligere hatt noen politiske verv?

Tema 2: Prosessens bakgrunn og forløp

- Når er din oppfatning at ideen og saken om Kunstsiloen kom på agendaen?
O Hvor kom initiativet fra/ hvem vil du si var de viktigste initiativtakerne?
- Hvordan vil du beskrive administrasjonens saksutredningen og saksgangen mer overordnet i Kunstsilo saken? Hvilke aktører/ organ vært sentrale?
- Hvilke aspekter ved Kunstsilo saken har vært særlig krevende for administrasjonen?
 - Debatt rundt saksgrunnlaget osv?
- Den kommunale administrasjonen har forberedt en rekke viktige saker, også mange kontroversielle politiske saker tidligere, f.eks salget av kraftaksjene med etableringen av Cultiva og Kompetansefondet. Hvordan vil du beskrive saksforberedelsene rundt Kunstsilosaken mer overordnet kontra andre omdiskuterte saker? Hva er det ved denne saken som skiller seg fra andre saker? Hva har stått på spill?
- Hva har du oppfattet har vært den viktigste begrunnelsen for å etablere Kunstsiloen?

Tema 3: Forholdet politikk – administrasjon, dialog og samarbeid med politisk ledelse, opposisjon og private aktører

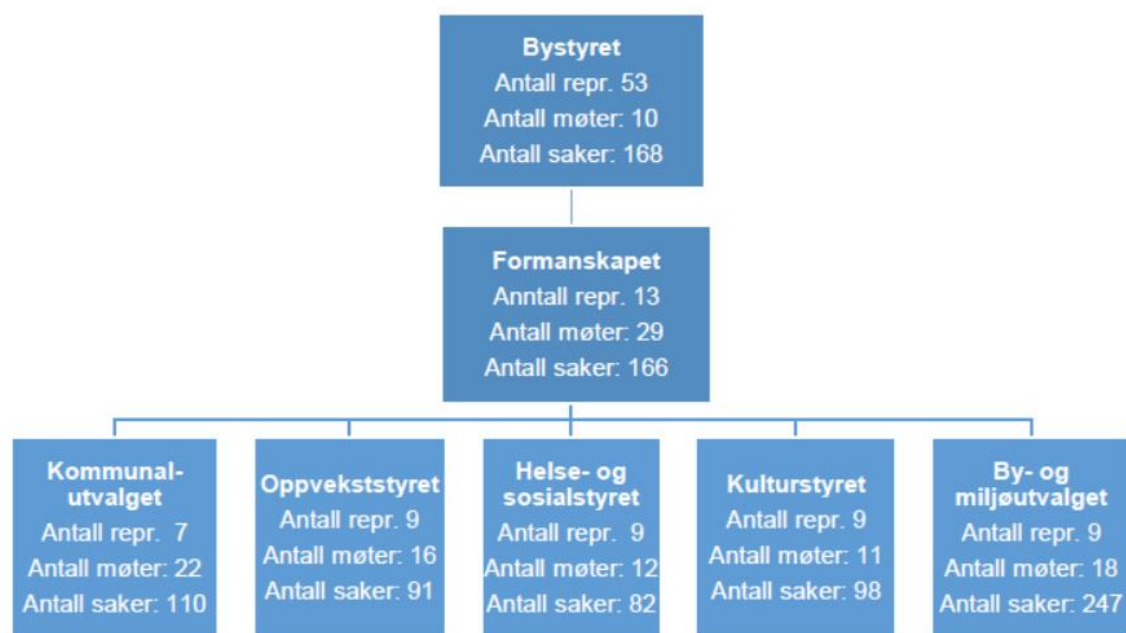
- Hvilke aktører mener du har hatt den største dagsordenmakten i denne prosessen?
- Hvordan vil du beskrive dialogen, diskusjonene og samarbeidet med det politiske nivået gjennom beslutningsprosessen i denne saken?
- Er det sider ved denne saken som har vært spesielt krevende for administrasjonen, evt hva?
 - Omfanget av aktører, henvendelser fra enkeltpersoner?
 - Press fra sosiale medier/ medier?
 - Oversikt/ styrbarhet kontra mer kaotiske faser
 - Åpenhet / lukket – hensynet til beslutningseffektivitet
 - Formelle/ uformelle arenaer for politisk makt/ strategi
- På hvilken måte har samspillet mellom politikk og administrasjon blitt påvirket av det polariserte bildet/ kontroversene og mobiliseringen i sosiale medier i denne beslutningsprosessen?
- Hvordan var dialogen med aktuelle private aktører/ enkeltaktører i den administrative saksforberedelsen frem mot politisk vedtak?
 - Hvem vil du si har vært sentrale? På hvilken måte?

Tema 4: Kunstsilosaken, lokalvalget 2019 og veien videre; konsekvenser for administrativt arbeid og politiske beslutningsprosesser

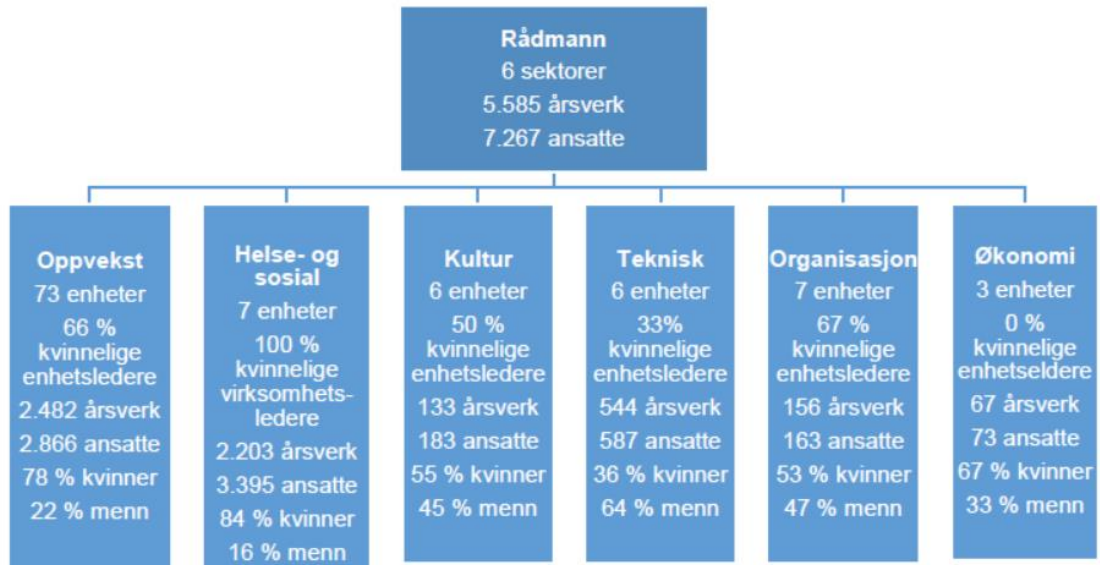
- Hva tror du gjorde Kunstsilo-saken så «betent»/ polarisert? Hvilke mekanismer mener du var i spill?
- Hvordan tror du den polariserte debatten rundt Kunstsiloen har påvirket administrative arbeidsprosesser?
 - Grad av åpenhet/ lukkethet
 - Forutsigbarhet
 - Politikernes ombudsrolle/ vaktbikkjefunksjon kontra fremtidsrettede strategier
 - Dialogen med og innflytelsen fra medier (tradisjonelle, sosiale)
- Hvordan vil du beskrive mediedekningen av denne saken? Tradisjonelle medier, sosiale medier? Hvilken innflytelse mener du mediene har hatt på den administrative og politiske beslutningsprosessen?

- Har du reflektert noe over hva som kunne vært gjort annerledes i håndteringen av denne saken?
 - Fra administrativ side, politisk side og medienes side
- Hva er den viktigste lærdommen du tar med deg i ditt videre arbeid fra prosessen rundt Kunstsilo saken?
- Andre momenter du mener er relevante å trekke frem?

Vedlegg 3: Politisk organisering i Kristiansand Kommune (2017)

Vedlegg 4: Administrativ organisering i Kristiansand Kommune (2017)

Vedlegg 5: Bekreftelse fra NSD angående innmeldt prosjekt

N

NSD Personvern

01.07.2020 12:18

Det innsendte meldeskjemaet med referansekode 668424 er nå vurdert av NSD.

Følgende vurdering er gitt:

NSD har vurdert endringen registrert 1.7.2020.

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 1.7.2020. Behandlingen kan fortsette.

Endringen innebærer en utvidelse av prosjektperioden til 1.12.2020.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lisa Lie Bjordal

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)